Provincie Noord-Holland

PROVINCIAAL BLAD

Officiële uitgave van de provincie Noord-Holland

Nr. 19002

9 november 2026

Ontwerpbesluit 'Natura 2000-beheerplan Abtskolk & De Putten'

Ontwerpbesluit van Gedeputeerden Staten van Noord-Holland van 3 november 2026, tot vaststelling ‘Ontwerp Natura 2000-beheerplan Abtskolk & De Putten’

Artikel I

Op grond van art. 3.8 lid 3 Omgevingswet (Ow) stellen Gedeputeerde Staten (GS) het ‘Ontwerp Natura 2000-beheerplan Abtskolk & De Putten vast. Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is op grond van art. 16.27 Ow van toepassing op de voorbereiding van het besluit tot vaststelling van de beheerplannen Natura 2000. De ontwerpbeheerplannen worden gedurende zes weken ter inzage gelegd. Op grond van art. 16.23, eerste lid Ow kan iedereen zienswijzen indienen op de ontwerpbeheerplannen

zoals is aangegeven in Bijlage A.

Artikel II

[Gereserveerd]

Haarlem, 9 november 2026
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
A.T.H. van Dijk, voorzitter
M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Dit document is een ontwerpbesluit.

Bijlage A

Natura 2000-beheerplan Abtskolk & De Putten

Hoofdstuk 1 Samenvatting

Voor u ligt het Natura 2000-beheerplan voor Abtskolk & De Putten. Nederland telt ruim 160 Natura 2000-gebieden. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden binnen de Europese Unie. Dit netwerk is bedoeld om de achteruitgang van de biodiversiteit in Europa te stoppen. Abtskolk & De Putten is een van de aangewezen Natura 2000-gebieden.

Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen vastgelegd en moet een beheerplan worden vastgesteld dat uitwerking geeft aan de Natura 2000-doelen in omvang, ruimte en tijd. Abtskolk & De Putten wordt beschermd als Natura 2000-gebied vanwege de cruciale functie als foerageer- en rustgebied voor overwinterende vogels. De Omgevingswet bepaalt dat een beheerplan iedere zes jaar dient te worden geactualiseerd. Dit is het tweede Natura 2000-beheerplan voor Abtskolk & De Putten en geldt voor de periode 2027-2033.

Het beheerplan beschrijft wat er moet gebeuren om, in samenhang met het huidig gebruik, de Natura 2000-doelen uit het aanwijzingsbesluit te realiseren. Het beheerplan:

- werkt de natuurdoelen voor het Natura 2000-gebied verder uit in omvang, ruimte en tijd;
- geeft een overzicht van de maatregelen die nodig zijn om natuurdoelen te halen/behouden in de planperiode van zes jaar (2027-2033) en geeft een doorkijk naar de maatregelen die op langere termijn eventueel noodzakelijk zijn;
- geeft inzicht in welke activiteiten in en om het gebied zonder meer kunnen worden voortgezet, welke alleen onder bepaalde voorwaarden kunnen plaatsvinden en welke alleen kunnen worden voortgezet als er een vergunning voor is verleend;
- geeft het toetsingskader voor de beoordeling van nieuwe activiteiten en voor handhaving, dat de provincie c.q. de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) gebruiken bij de vergunningverlening;
- is geen inrichtings- of beheerplan op perceelsniveau, maar vormt hiervoor wel een van de kaders. Het beheerplan legt de maatregelen vast die in deze planperiode nodig zijn om de natuurdoelen te realiseren. Dit zijn echter geen maatregelen die juridisch zullen worden afgedwongen bij anderen, tenzij daar afspraken over zijn gemaakt. Met derden wordt in beginsel op basis van vrijwilligheid samengewerkt. Bestaande (subsidie)regelingen kunnen die samenwerking faciliteren.

Geen aanvullende maatregelen voor deze beheerplanperiode, wel aandachtspunten

Voorafgaand aan het opstellen van dit beheerplan is een evaluatie van de eerste beheerplanperiode uitgevoerd. Uit deze evaluatie blijkt dat de instandhoudingsdoelen voor de doelsoorten kolgans, dwerggans, grauwe gans en smient over het algemeen worden behaald. De draagkracht van het gebied is momenteel voldoende voor de doelsoorten. Er vindt wel een verschuiving plaats van eiwitrijk grasland naar kruiden- en faunarijk grasland, gericht op verschraling en biodiversiteitsverbetering. Dit kan op een lange termijn leiden tot vermindering van kwaliteit van het foerageergebied voor de doelsoorten. In huidige situatie en de komende zes jaar zijn echter geen knelpunten voor het behalen van de instandhoudingsdoelen geconstateerd. Aan de hand van bovenstaande gegevens worden derhalve voor de komende beheerperiode geen aanvullende maatregelen noodzakelijk geacht en zijn ook geen nieuwe maatregelen geformuleerd. Voortzetten van het regulier beheer is wel noodzakelijk.

Wel is vastgesteld dat de beschikbare gegevens over de mate van verschraling, het gebruik van het leefgebied door doelsoorten en de invloed van het huidig gebruik op de doelsoorten momenteel onvoldoende zijn om bevindingen eenduidig te onderbouwen en te vertalen naar gerichte, concrete maatregelen. Aanvullend onderzoek en monitoring zijn noodzakelijk om in toekomstige beheerperioden beter gefundeerde keuzes te kunnen maken (zie paragraaf 4.5 Samenvatting evaluatie en 5.2 Maatregelen).

Toetsing van het huidige gebruik

Er mogen in het gebied geen activiteiten zonder beoordeling en/of vergunning plaatsvinden die de Natura 2000-doelen voor het gebied in gevaar brengen. Daarom is het huidig gebruik hierop getoetst. Verder is op hoofdlijnen aangegeven hoe nieuwe activiteiten zullen worden getoetst. De resultaten van deze toetsing staan in Hoofdstuk 6 Huidig gebruik beschreven en staan verder uitgewerkt in bijlage IV Huidig gebruik en vergunningverlening.

Uit de toetsing is gebleken dat het grootste deel van het huidig gebruik geen effect heeft, of dat de effecten zo gering zijn dat ze de Natura 2000-doelen niet in gevaar brengen. In sommige gevallen moet men zich wel aan bepaalde voorwaarden houden, om aantasting van de Natura 2000-doelen te kunnen uitsluiten. De beoordeling van het huidig gebruik is terug te vinden in tabel 6.1.

De inhoud van dit beheerplan kan gebruikt worden voor de zogenoemde voortoets. In veel gevallen zal een voortoets duidelijkheid geven over de mogelijke effecten van voorgenomen activiteiten. Als op basis van die voortoets effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten, moet nader onderzoek worden verricht en een vergunning in het kader van de Omgevingswet (Natura 2000-activiteiten) worden aangevraagd. Uit de onderbouwing ('passende beoordeling') bij de aanvraag zal moeten blijken dat significante effecten kunnen worden uitgesloten. Vaak kunnen de effecten worden voorkomen door het nemen van 'mitigerende maatregelen'. Bij twijfel of een vraag over de vergunningplicht voor een activiteit kan contact worden opgenomen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Sociaal-economische afweging, monitoring en handhaving

In Hoofdstuk 6 Huidig gebruik zijn de sociaal-economische effecten meegenomen in de beoordeling. Hieruit blijkt dat het huidige gebruik in de komende beheerperiode in de basis kan worden voortgezet en geen aanvullende Natura 2000-maatregelen vereist zijn. Nieuwe ontwikkelingen dienen getoetst te worden aan de draagkracht van het gebied. Specifiek vormt ganzenschade een aandachtspunt; de aanpak daarvan valt onder het faunabeheerplan en wordt in dit beheerplan niet verder uitgewerkt.

In Hoofdstuk 10 Monitoring en onderzoek is de monitoring beschreven. Uit de evaluatie van de afgelopen beheerperiode is gebleken dat de instandhoudingsdoelstellingen worden behaald en er geen maatregelen nodig zijn, maar dat er nog kennisleemtes bestaan over de verspreiding en het habitatgebruik van doelsoorten en de invloed van (verstorende) activiteiten. Daarom wordt de monitoring in de komende periode versterkt met aanvullend onderzoek, gerichte tellingen en ruimtelijke analyses. Dit moet leiden tot een nog beter inzicht in de kwaliteit en het gebruik van het leefgebied en de effectiviteit van de beheermaatregelen.

Hoofdstuk 8 Handhaving beschrijft de handhaving binnen het Natura 2000-gebied, gericht op het borgen van de naleving van regelgeving ter bescherming van de natuurwaarden. De uitvoering van toezicht en handhaving ligt bij de provincie Noord-Holland en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), in samenwerking met andere handhavende partijen. De nadere uitwerking van de toezichtaanpak wordt opgenomen in een nog op te actualiseren toezicht- en handhavingsplan.

Hoofdstuk 2 Inleiding

2.1 Achtergrond en aanleiding voor het beheerplan

Voor u ligt het Natura 2000-beheerplan voor Abtskolk & De Putten. Dit inleidende hoofdstuk geeft inzicht in wat Natura 2000 is en wat een Natura 2000-beheerplan inhoudt.

Nederland telt 162 Natura 2000-gebieden. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie, gericht op het behoud van biodiversiteit op Europese schaal. Het Rijk stelt de begrenzing vast en bepaalt ook welke natuurdoelen in het gebied bereikt moeten worden. De aanwijzing betekent dat het gebied beschermd is op grond van de Omgevingswet: er mogen in beginsel geen activiteiten plaatsvinden die de Natura 2000-doelen voor het gebied in gevaar brengen.

De Europese Unie heeft zich ten doel gesteld om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. De Europese commissie wil dit onder andere bereiken door een Natura 2000-netwerk te realiseren, dat bestaat uit belangrijke natuurgebieden binnen Europa. De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn belangrijke instrumenten om dit Natura 2000-netwerk te realiseren. Deze richtlijnen bepalen onder andere dat de lidstaten beschermde gebieden voor kwetsbare soorten en habitattypen moeten aanwijzen, dit zijn de Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die geschikt zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Hierdoor wordt de biodiversiteit in Europa behouden. De opdracht is om de soorten en habitattypen waarvoor een verplichting is aangegaan, in een gunstige staat van instandhouding te brengen en deze gunstige staat vervolgens te behouden. De wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden is in de Omgevingswet geregeld.

Abtskolk & De Putten is in 2010 aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn. De aanwijzing vloeit voort uit uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 17 maart 2004 en 29 december 2004. Het aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied is in 2010 definitief vastgesteld (kenmerk PDN/2009-162). In 2015 is voor Abtskolk & De Putten een Natura 2000-beheerplan vastgesteld en dit plan is in 2021 met zes jaar verlengd. Onder de Omgevingswet, die in 2024 in werking

trad, geldt nog steeds een verplichting om voor alle Natura 2000-gebieden (binnen drie jaar na definitieve aanwijzing) een beheerplan vast te stellen, en dit plan dient iedere zes jaar te worden geactualiseerd. Het beheerplan vertaalt de doelen voor de Nederlandse natuur op nationaal niveau naar doelen op gebiedsniveau. Dit is het tweede Natura 2000-beheerplan voor Abtskolk & De Putten en geldt voor de periode 2027–2033.

2.2 Doel van het beheerplan

Het beheerplan beschrijft wat er moet gebeuren om, in samenhang met het huidig gebruik, de Natura 2000-doelen uit het aanwijzingsbesluit te realiseren. Het beheerplan:

- werkt de natuurdoelen voor het Natura 2000-gebied verder uit in omvang, ruimte en tijd;
- geeft een overzicht van de maatregelen die in de planperiode van zes jaar (2027-2033) genomen moeten worden en geeft zo nodig een doorkijk naar de maatregelen die op langere termijn noodzakelijk zijn;
- geeft inzicht in welke activiteiten in en om het gebied zonder meer kunnen worden voortgezet, welke alleen onder bepaalde voorwaarden kunnen plaatsvinden en welke alleen kunnen worden voortgezet als er een vergunning voor is verleend;
- geeft aan welke beperkingen voor het gebruik kunnen gelden Activiteiten die in strijd met dit beheerplan plaatsvinden, zijn in strijd met de wet; in dat geval vindt hierop handhaving plaats;
- geeft het toetsingskader voor de beoordeling van nieuwe activiteiten en voor handhaving, dat de provincie c.q. de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) gebruikt bij de vergunningverlening;
- is geen inrichtings- of beheerplan op perceelsniveau, maar vormt hiervoor wel een van de kaders. Het beheerplan legt de maatregelen vast die in deze planperiode nodig zijn om de natuurdoelen te realiseren. Dit zijn echter geen maatregelen die juridisch zullen worden afgedwongen bij anderen, tenzij daar afspraken over zijn gemaakt. Met derden wordt in beginsel op basis van vrijwilligheid samengewerkt. Bestaande (subsidie)regelingen kunnen die samenwerking faciliteren.

2.3 Totstandkoming en participatie

Het Natura 2000-beheerplan is een ‘programma’ als bedoeld in de Omgevingswet. In een programma formuleren overheden beleid en maatregelen. Die maatregelen moeten leiden tot de gewenste ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet stelt regels over de gewenste participatie. Het karakter van het programma bepaalt welke partijen een rol gaan spelen bij de participatie. Participatie moet ertoe leiden dat het beleid weloverwogen is en de maatregelen goed uitvoerbaar zijn. Daarom verkent het bevoegd gezag in een participatietraject welke belangen er allemaal spelen, welke maatregelen mogelijk zijn, wat de voor- en nadelen ervan zijn, wie de maatregelen kan uitvoeren en hoe het maatregelen weegt en kiest. In het vaststellingsbesluit van het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (GS) neemt het bevoegd gezag de motivering op voor de wijze waarop burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn en wat de resultaten hiervan zijn.

Voorafgaand aan het herzien van het Natura 2000-beheerplan is in de periode 2025-2026 een evaluatie uitgevoerd van de tweede beheerplanperiode. Deze evaluatie vormt de basis van het herziene beheerplan. De evaluatie en het herziene beheerplan zijn tot stand gekomen na overleg met en onder begeleiding van de provincie Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Zij participeerden in een begeleidende werkgroep. Daarnaast is voor het herziene N2000 beheerplan op twee momenten een vertegenwoordiging van gebruikers en belanghebbenden geconsulteerd. Zij namen deel aan een klankbordgroep. Bijlage II geeft een overzicht van de partijen die bij het opstellen van het beheerplan betrokken waren.

2.4 Leeswijzer

Het juridisch kader en raakvlakken van het Natura 2000-beheerplan met ander natuurbeleid is beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 is een beschrijving van het gebied opgenomen, waarna in hoofdstuk 5 is ingegaan op de knelpunten en maatregelen. Hoofdstuk 6 bevat een samenvatting en de resultaten van de toetsing van het huidig gebruik in Abtskolk & De Putten. Hoofdstuk 7 gaat in op de financiering van maatregelen. Handhaving is opgenomen in hoofdstuk 8. In hoofdstuk 9 wordt ingegaan op de sociaaleconomische afweging. Monitoring en onderzoek is beschreven in hoofdstuk 10. Tot slot is in hoofdstuk 11 de literatuurlijst opgenomen.

Hoofdstuk 3 Juridisch kader en raakvlakken met ander natuurbeleid

3.1 Juridische status en vaststelling

Bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld in hoofdstuk 5 van de Omgevingswet (Ow). Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitattypen binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd vanuit een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. De Rijksoverheid wijst de Natura 2000-gebieden aan met een aanwijzingsbesluit (artikel 2.44 lid 1 Ow). In dat besluit is aangegeven voor welke natuurwaarden instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd zijn. Dit kunnen behouds-, uitbreiding- en/of verbeterdoelstellingen zijn in omvang of kwaliteit.

Het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (GS) geeft met de vaststelling van het Natura 2000-beheerplan voor Abtskolk & De Putten uitwerking aan de Omgevingswet. De looptijd van dit beheerplan start op de dag na de publicatie in het Provinciaal Blad van het definitieve vaststellingsbesluit van GS. Bij de uitwerking van de doelen en maatregelen is rekening gehouden met economische, sociale en culturele belangen die in dit gebied spelen.

Bij de juridische status van het beheerplan spelen onderstaande aspecten een rol:
- Dit beheerplan kan beperkingen opleveren voor het gebruik. Activiteiten die in strijd met dit beheerplan plaatsvinden, zijn in strijd met de wet. In dat geval vindt hierop handhaving plaats.
- Het beheerplan geeft een – min of meer globaal – toetsingskader voor de beoordeling van nieuwe activiteiten. Dat kader zal de provincie (Omgevingsdienst) gebruiken bij de vergunningverlening.

3.2 Vogel- en Habitatrichtlijn

De Europese Unie heeft zich ten doel gesteld om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. De Europese Commissie wil dit onder andere bereiken door een Natura 2000-netwerk te realiseren, dat bestaat uit belangrijke natuurgebieden binnen Europa. De Europese Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR) zijn belangrijke instrumenten om dit Natura 2000-netwerk te realiseren. Deze richtlijnen bepalen onder andere dat de lidstaten beschermde gebieden voor de kwetsbaarste soorten en habitattypen moeten aanwijzen: de Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die geschikt zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Hierdoor wordt de biodiversiteit in Europa behouden. De opdracht is om de soorten en habitattypen waarvoor een verplichting is aangegaan, in een gunstige staat van instandhouding te brengen en deze gunstige staat vervolgens te behouden.

Natura 2000-gebieden en hun bijbehorende doelstellingen zijn vastgelegd op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. In door het Rijk vastgestelde aanwijzingsbesluiten zijn de begrenzing en de definitieve doelen voor de gebieden vastgesteld. De wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden is in de Omgevingswet geregeld. Abtskolk & De Putten is als Vogelrichtlijngebied aangewezen.

3.3 VHR-doelen provincie Noord-Holland

Wat betekent de Vogel- en Habitatrichtlijn voor natuur in Noord-Holland

Doel van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) is het beschermen van specifieke planten, dieren en habitattypen om biodiversiteit te behouden. De provincie Noord-Holland heeft een eerste analyse uitgevoerd van de VHR-doelen. Deze is uitgewerkt in het rapport *'Analyse VHR-doelen provincie Noord-Holland: Een uitwerking van de huidige Vogel- en Habitatrichtlijndoelstellingen'* (Provincie Noord-Holland, 2025). In dit rapport is uitgewerkt wat de Vogel- en Habitatrichtlijndoelen in de provincie Noord-Holland betekenen en wat nodig is om een gunstige staat van instandhouding te bereiken. De beoogde natuurdoelen kunnen ook behaald worden in de vorm van NNN, (duurzaam) ANLb-gebied (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) of groenblauwe dooradering en/of met instrumenten gericht op realisatie van bos (bossenstrategie) of (klimaat)buffergebied.

De uitkomsten van deze VHR-doeluitwerking kunnen via onder meer een ruimtelijke vertaling landen in gebiedsprocessen. In samenspraak met omgevingspartijen werkt de provincie in deze gebiedsprocessen vervolgens uit hoe deze doelen behaald kunnen worden en hoe dit samen kan gaan met andere functies. Dit zal vooral binnen de Natura 2000-gebieden en het bestaande NNN plaatsvinden. Verbetering van kwaliteit zal hierbij centraal staan.

Relatie met het beheerplan

De analyse van de VHR-doelen is voor de gehele provincie Noord-Holland uitgewerkt en is ook van toepassing op het Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten. In lijn met de Realisatiestrategie 2025 voor het NNN in Noord-Holland (Provincie Noord-Holland) ligt de opgave hier bij het versterken van de binnen-

duinrand als cruciaal leefgebied voor (niet-)broedvogels. Er gelden specifieke instandhoudingsdoelen voor de dwerggans, kolgans, grauwe gans en smient.

De provinciale opgave richt zich op het waarborgen van voldoende rust en kwalitatief foerageergebied. Voor deze vogelsoorten wordt actief gezocht naar optimalisatie binnen het bestaande en nieuw te realiseren Natuurnetwerk Nederland (NNN), waarbij kwaliteitsverbetering van de graslanden centraal staat. Door deze maatregelen uit te voeren in samenhang met het aangrenzende gebied Zwanenwater & Pettemerduinen, wordt gewerkt aan een robuust ecologische samenhangend geheel. Dit vergroot het totale areaal aan kwalitatief leefgebied, waardoor de populaties minder kwetsbaar worden voor externe drukfactoren en de provinciale VHR-ambities effectiever worden gerealiseerd. Op deze manier draagt het bij aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen.

3.4 Omgevingswet: Natura 2000-activiteiten

Voorwaarden aan Natura 2000-activiteiten

De bescherming van Natura 2000-gebieden is opgenomen in de Omgevingswet. De Omgevingswet stelt dat een Natura 2000-activiteit die mogelijk significant negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied daar niet is toegestaan zonder vergunning. Toestemmingverlening kan uitsluitend plaatsvinden op basis van een passende beoordeling. Alleen wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat significant negatieve gevolgen met zekerheid zijn uitgesloten (al dan niet in combinatie met het treffen van mitigerende maatregelen) kan een Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten worden verleend. Mochten significant negatieve gevolgen in een passende beoordeling niet kunnen worden uitgesloten, kan een plan alleen worden vastgesteld of een vergunning voor een project worden verleend indien de ADC-toets met succes doorlopen kan worden. Dat betekent dat er geen **A**lternatief mag zijn, er moet sprake zijn van **D**wingende redenen van groot openbaar belang en negatieve gevolgen worden ge**C**ompenseerd.

Wat is een Natura 2000-activiteit

Een Natura 2000-activiteit is een activiteit, inhoudende het realiseren van een project als bedoeld in artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Projecten en activiteiten die direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied, vallen niet onder deze definitie.

Een vergunning (Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten) kan uitsluitend worden verleend door Gedeputeerde Staten (GS). Deze taak wordt namens Gedeputeerde Staten door de

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord uitgevoerd.

Relatie met het Natura 2000-beheerplan

In het Natura 2000-beheerplan wordt ingegaan op maatregelen die nodig zijn voor het halen van de instandhoudingsdoelen. Een activiteit die plaatsvindt ten behoeve van het beheer van het Natura 2000-gebied wordt niet beschouwd als een Natura 2000-activiteit. Voor dergelijke activiteiten geldt een vrijstelling van de vergunningplicht (Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten).

3.5 Omgevingswet: flora- en fauna- activiteiten

Bescherming van flora- en fauna

De Omgevingswet beschermt in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar soms ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. Dit betekent dat negatieve effecten zoveel mogelijk voorkomen moeten worden. Afhankelijk van de soort gelden verbodsbepalingen. Ze voorzien in de bescherming van verblijfplaatsen en de bescherming tegen verstorende invloeden. Wanneer toch sprake is van overtreding van een verbodsbepaling kunnen activiteiten uitsluitend worden uitgevoerd met een vergunning (Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten). Dit kan alleen wanneer sprake is van een geldend wettelijk belang, er geen reële alternatieven zijn en er geen effect is op de staat van instandhouding van beschermde soorten.

Een vergunning (Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten) kan uitsluitend worden verleend door Gedeputeerde Staten (GS). Deze taak wordt namens GS door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord uitgevoerd. Een vrijstelling kan uitsluitend worden vastgesteld door Provinciale Staten en wordt opgenomen in de Omgevingsverordening.

Zorgplicht

Met de overgang van de Wet natuurbescherming (hoofdstuk soortenbescherming) naar de Omgevingswet is de (specifieke) 'zorgplicht' van kracht geworden. Dit betekent dat voor alle activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor planten- en diersoorten zowel een 'algemene zorgplicht' als een 'specifieke zorgplicht' geldt. De (algemene) zorgplicht houdt in dat eenieder 'voldoende zorg' draagt voor de fysieke leefomgeving en dat activiteiten waarvan men kan weten dat die schadelijk zijn voor de fysieke leefomgeving achterwege worden gelaten of dat mogelijke gevolgen daarvan tot een minimum beperkt worden. De specifieke zorgplicht geldt bij alle dier- en plantensoorten, dus bij (inter)nationaal beschermde soorten én bij andere soorten. Een handeling valt onder een specifieke zorgplicht als degene die de activiteit verricht weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook iets nalaten kan onder de specifieke zorgplicht vallen.

Vrijstelling flora en fauna-activiteiten voor bereiken doelen Natura 2000 gebied

Het Natura 2000-beheerplan staat in beginsel los van de regelgeving ten aanzien van beschermde flora- en fauna en vormt een zelfstandig kader naast de algemene bescherming van Natura 2000. Voor activiteiten die worden uitgevoerd ten behoeve van het Natura 2000-gebied geldt een vrijstelling van de omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Hieronder vallen ook de instandhoudingsmaatregelen die onderdeel zijn van het reguliere beheer en noodzakelijk zijn voor het behalen en behouden van de Natura 2000-doelstellingen. De zorgplicht blijft daarbij echter altijd van kracht.

3.6 Flora- en faunabescherming (faunabeheer)

De uitvoering van faunabeheer vindt plaats door de Faunabeheereenheid Noord-Holland overeenkomstig de geldende provinciale regels en verleende vergunningen. De provincie kan dergelijke besluiten nemen ter voorkoming van belangrijke schade aan onder meer landbouwgewassen, in het belang van de bescherming van flora en fauna, de verkeersveiligheid of andere in regelgeving benoemde belangen. Een voorbeeld hiervan is het beheer van populaties grauwe gans ter voorkoming van landbouwschade. Aan vergunningen en toepasselijke vrijstellingen zijn voorschriften en voorwaarden verbonden. Een actueel overzicht van geldende besluiten is beschikbaar via de provincie Noord-Holland[1] en de Faunabeheereenheid Noord-Holland.

In uitzonderingsgevallen kunnen provincies op grond van de Omgevingswet toestaan dat wordt afgeweken van de bescherming van flora en fauna. Dit gebeurt door middel van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit, dan wel via provinciale regels of vrijstellingen zoals opgenomen in de omgevingsverordening. Besluitvorming vindt plaats door Gedeputeerde Staten, veelal op basis van een vastgesteld Faunabeheerplan.

[1] https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR703568/13

3.7 Omgevingswet: houtopstanden

Bomenrijen langer dan 20 bomen en houtopstanden groter dan 10 are (0,1 hectare) zijn beschermd, met enkele uitzonderingen (artikel 11.111 van het Bal). De bescherming heeft als doel het totale bosoppervlak in Nederland ten minste te behouden. In Abtskolk & De Putten zijn bestaande houtopstanden schaars, en spelen hierom geen grote rol en worden niet verder behandeld in het voorliggende beheerplan.

3.8 Kaderrichtlijn water

KRW

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die ervoor moet zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater op orde is. De doelstelling van de KRW is dat uiterlijk in 2027 in heel Europa de kwaliteit van alle wateren zowel chemisch (schoon) als ecologisch (gezond) op orde moet zijn. De KRW zorgt ervoor dat de vereiste watercondities voor beschermde gebieden, waaronder Natura 2000, gewaarborgd worden. Voor beschermde gebieden, zoalsAbtskolk & De Putten, mogen waterkwaliteit en waterhuishouding de instandhoudingsdoelen niet belemmeren. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) werkt deze doelen uit in peilbesluiten, waterbeheerprogramma's en, waar relevant, in een GGOR (Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime), zodat het hydrologisch beheer aansluit bij de natuurdoelen van het gebied. Een deel van het KRW-waterlichaam Schermerboezem-Noord bevindt zich binnen de Natura 2000-begrenzing.

Regionaal Waterprogramma Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland heeft op 31 januari 2022 het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 – 2027 vastgesteld. In het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 – 2027 wordt onder andere uitvoering gegeven aan de Kaderrichtlijn Water. De rol van de provincie betreft vooral de ecologische waterkwaliteit. Zo stelt de provincie op voorstel van de waterschappen, de ecologische KRW-doelen vast van de regionale oppervlaktewaterlichamen. Het Regionaal Waterprogramma is in beginsel alleen voor de provincie bindend. Enige uitzondering zijn de ecologische KRW-doelen van oppervlaktewaterlichamen, die bindend zijn voor de waterschappen.

Een cruciale ontwikkeling voor het Natura 2000-gebied is de uitvoering van maatregel *NH-nat-AbtPut1 (Verbetering waterkwaliteit De Putten)* (Maatregelencatalogis KRW (HHNK)). In de huidige planperiode (2022-2027) ligt de focus op het herstellen en waarborgen van de specifieke brakke watercondities. De maatregelen richten zich op het verbeteren van de hydrologische condities en de waterbodemkwaliteit, zodat de ecologische doelen voor brakke wateren worden behaald. Hiermee wordt een robuust watersysteem gecreëerd dat de natuurwaarden van dit vogelrichtlijngebied ondersteunt en de afhankelijkheid van gebiedsvreemde wateraanvoer minimaliseert.

3.9 Stiltegebieden

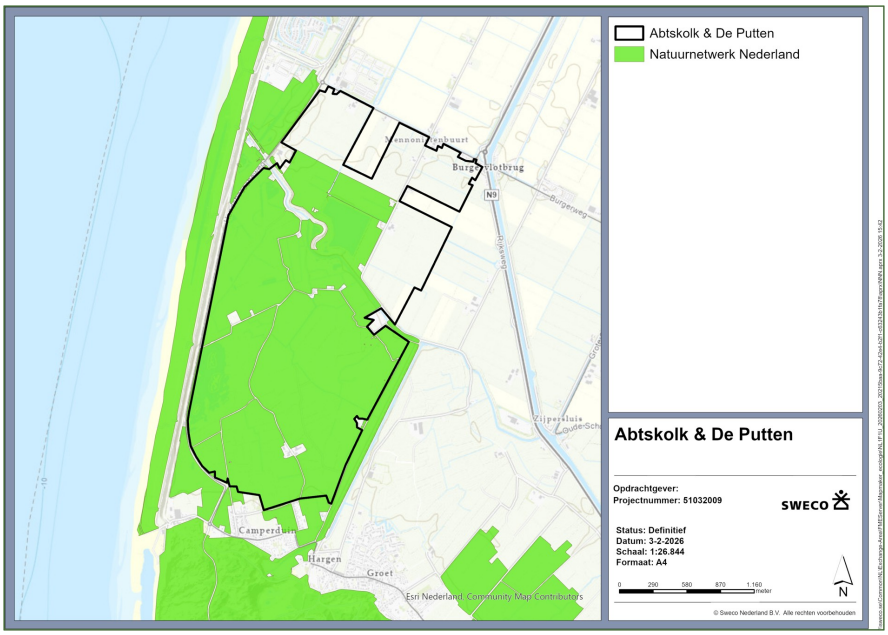
Een groot deel van Abtskolk & De Putten is door de Provincie Noord-Holland aangewezen als stiltegebied. Stiltegebieden zijn aangewezen ter bescherming van de akoestische kwaliteit van het gebied. Het doel van deze aanwijzing is het behouden en bevorderen van een omgeving waarin natuurlijke geluiden, afkomstig van flora en fauna en natuurlijke processen, overheersen. Storende, gebiedsvreemde geluiden dienen zoveel mogelijk te worden voorkomen of beperkt. De regels voor stiltegebieden zijn opgenomen in de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. Deze verordening vervangt de eerdere Provinciale Milieuverordening en vormt het actuele juridische kader voor bescherming van stiltegebieden binnen de provincie.

Binnen het stiltegebied is het verboden om zonder ontheffing activiteiten te verrichten die de akoestische kwaliteit van het gebied nadelig kunnen beïnvloeden. Dit betreft onder meer het gebruik van toestellen of het organiseren van activiteiten die geluid produceren dat niet past bij het karakter van het gebied. Voor dergelijke activiteiten kan, onder voorwaarden, een ontheffing worden verleend. Daarbij wordt beoordeeld of sprake is van nut en noodzaak, wat de aard, duur en frequentie van de activiteit is, en wat de verwachte geluidsbelasting en ruimtelijke uitstraling zijn. Reguliere, gebieds-eigen functies, zoals agrarisch gebruik en beheerwerkzaamheden, kunnen doorgang vinden voor zover deze passen binnen de geldende wet- en regelgeving en geen onevenredige aantasting van de akoestische kwaliteit veroorzaken.

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor provinciale stiltegebieden is gemandateerd aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Per 1 januari 2027 worden deze taken overgedragen aan de gemeenten. Tot de vaststelling van het definitieve omgevingsplan, uiterlijk 1 januari 2032, vindt de uitvoering plaats binnen de kaders van het overgangsrecht van de Omgevingswet en de provinciale instructieregels.

3.10 Natuurnetwerk Nederland

Een groot gedeelte van Abtskolk & De Putten is aangewezen als NNN-gebied (Figuur 3-1). Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van belangrijke bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Het NNN levert, samen met het Natura 2000-netwerk, een belangrijke bijdrage aan het behoud en de versterking van de biodiversiteit in Nederland. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zijn verantwoordelijk voor de het aanwijzen van NNN-gebieden, het formuleren van doelen (wezenlijke kenmerken en waarden) en realisatie van het NNN in de provincie. Dit doen zij samen met terreinbeherende organisaties, particulieren, gemeenten en waterschappen. Het NNN binnen Abtskolk & De Putten is nog niet (volledig) gerealiseerd. Deze voorgenomen natuurontwikkeling vormt een relevante ruimtelijke ontwikkeling voor het gebied en wordt betrokken bij de planologische afweging in het omgevingsplan. Voor het NNN binnen Abtskolk & De Putten is een nadere uitbreiding van kruiden- en faunarijke graslanden voorzien in het gebied. Hiervoor is inmiddels een SNL-subsidie aangevraagd. Het provinciale beleid en nadere regels rondom het NNN zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening. Deze regels zijn erop gericht te voorkomen dat nieuwe activiteiten mogelijk worden gemaakt die een negatief effect hebben op het NNN. Afwijking op deze regels is mogelijk voor plannen waarbij sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn en de effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.



Figuur 3-1 Ligging Abtskolk & De Putten ten opzichte van NNN (Natuurnetwerk Nederland)

3.11 Beschermd landschap

Het Beschermd Landschap (BL), voorheen bekend als het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL), is een beschermingsregime van de provincie Noord-Holland, vastgelegd in de Omgevings-verordening NH2022 (Provincie Noord-Holland). Dit kader is bedoeld voor de 32 aangewezen gebieden met een bijzondere landschappelijke of cultuurhistorische waarde die zich buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN) bevinden. Het doel van de aanwijzing als BL is het behouden en versterken van de kernkwaliteiten van het landschap, zoals de openheid, de historische verkaveling en specifieke aardkundige waarden. Binnen deze gebieden geldt een 'ja, mits'-principe: nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als de kernkwaliteiten van het landschap behouden blijven of worden versterkt.

Het Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten valt niet onder het regime van het BL. Daarnaast is dit Natura 2000-gebied grotendeels opgenomen in het Natuurnetwerk Nederland.

3.12 Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL)

Voor het beheer van het NNN bestaat het Subsidiestelsel Natuur- en Landschap (SNL), waarmee de provincie subsidies verstrekt voor natuurbehoud. In het jaarlijkse Natuurbeheerplan geven de provincies aan waar welk beheertype in stand moet worden gehouden . In het openstellingsbesluit bepalen de provincies vervolgens hoeveel budget beschikbaar is. Op basis hiervan kunnen beheerders subsidie aanvragen voor het beheer van deze beheertypen. Deze beheertypen kunnen indirect bijdragen aan het behoud van de aanwezige Natura 2000-habitattypen en -soorten, hoewel voor specifieke Natura 2000-herstelmaatregelen vaak aanvullende financiering nodig is. Eventuele verbeter- en uitbreidingsopgaven vanuit Natura 2000 worden daartoe opgenomen in de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan.

Via het SNL kunnen agrarische collectieven voor particuliere agrariërs buiten de NNN ook subsidies ontvangen voor agrarisch natuurbeheer in de vorm van het ANLb (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer). Het ANLb ondersteunt het beheer van natuurgebieden en verbindt natuurgebieden met elkaar. Daarnaast is het agrarisch gebied een belangrijk leefgebied voor veel soorten. Met subsidies uit het ANLb worden deze leefgebieden in stand gehouden. In gebieden met veel particuliere agrarische gronden zijn samenwerkingsverbanden, zoals het Natuurcollectief Noord-Holland, actief om het beheer te organiseren. In Abtskolk & De Putten heeft het Natuurcollectief op dit moment slechts een beperkte rol.

3.13 Ganzenfoerageergebieden

Ganzenfoerageergebieden zijn door de provincie Noord-Holland aangewezen gebieden waar overwinterende ganzen tussen 1 november en 1 april ongestoord kunnen rusten en eten. Deze gebieden komen tot stand via het provinciaal ganzenbeleid en zijn bedoeld om de opvang van ganzen te concentreren op

specifieke plekken. Hierdoor wordt de kans op landbouwschade in andere gebieden verkleind. In deze gebieden mogen ganzen niet worden verjaagd en kunnen agrariërs aanspraak maken op schadevergoeding.

Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten valt niet binnen de officiële begrenzing van deze provinciale ganzenfoerageergebieden. Hoewel het gebied een cruciale rol speelt bij de opvang van ganzen (zoals de dwerggans), wordt de bescherming en rust hier al geborgd via de natuurstatus (Natura 2000 en NNN).

3.14 Weidevogelgebieden

Weidevogelwaarden zijn in Noord-Holland van belang voor het behoud van populaties weidevogels, zoals de grutto, kievit en tureluur. De bescherming van deze waarden vindt plaats via verschillende beleidskaders, waaronder het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en, buiten het NNN, via de kernkwaliteit habitat voor weidevogels binnen het Beschermd Landschap (BL). Hierbij wordt aandacht besteed aan het behoud van de openheid van het landschap, rust en geschikt beheer van het leefgebied. Gemeentes kunnen ook beleidsregels ten aanzien van de weidevogels in het omgevingsplan en de bestemmingsplannen opnemen.

Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten heeft belangrijke weidevogelwaarden en biedt geschikt leefgebied voor verschillende soorten weidevogels. De graslanden binnen dit gebied fungeren als een belangrijk gebied voor de voortplanting en het foerageren van weidevogels.

3.15 Landbouw

De Harger- en Pettemerpolder is in de provinciale Omgevingsvisie Noord-Holland en de Omgevingsverordening NH2022 aangewezen als landelijk gebied waar landbouw wordt gecombineerd met natuur- en landschapswaarden. De percelen hebben een hoge cultuurhistorische waarde en kennen een grillige, historisch gegroeide verkaveling waardoor grootschalige intensieve landbouw beperkt mogelijk is. Agrariërs in het gebied zoeken in toenemende mate de verbinding met natuur en recreatie en werken daarbij onder meer samen met Natuurmonumenten.

In het noordelijk deel van het gebied, rond de Abtskolk, is sprake van een grootschaliger verkavelingsstructuur en relatief intensiever agrarisch gebruik. De agrarische bedrijven zijn hier voornamelijk afhankelijk van graslandgebruik, dat in belangrijke mate samen kan gaan met de Natura 2000-doelen.

Het Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten ligt buiten de in de Omgevingsverordening NH2022 aangewezen bollenconcentratiegebieden. Omzetting van graslanden naar permanente bollenteelt is daarom binnen het Natura 2000-gebied niet toegestaan.

3.16 Natuurdoelanalyse

In de Omgevingswet (voorheen Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (Wsn)) is vastgelegd dat we de natuur verbeteren en de stikstofneerslag omlaag brengen. Het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN) geeft invulling aan deze wet en zorgt ervoor dat de maatregelen worden uitgevoerd, er tussentijdse monitoring is en zo nodig bijsturing plaatsvindt. De Natuurdoelanalyses (NDA) zijn onderdeel van dit PSN. In de NDA is de situatie en effecten van zowel stikstofreductie als natuurherstel beschouwd in een samenhangende ecologische beoordeling.

In de eerste NDA-cyclus is voor dit gebied geen NDA uitgevoerd, aangezien het gebied niet als stikstofgevoelig is aangemerkt. Als onderdeel van de evaluatie (2026) van het voorgaande Natura 2000-beheerplan Abtskolk & De Putten is wel een eindoordeel opgesteld volgens de NDA-systematiek.

3.17 Stikstof

Stikstof is een van de knelpunten bij de realisatie van de Natura 2000-doelen in Nederland. Sectoren als verkeer, landbouw en industrie veroorzaken een zodanig hoge uitstoot van stikstof (stikstofoxiden en ammoniak) dat hierdoor vegetaties verruigen en verzuren. Dit leidt tot afname van de kwaliteit van deze habitats (van soorten) en op langere termijn verdwijnen daarvan. Door de overmaat van stikstof wordt de ruimte voor nieuwe (economische) ontwikkelingen op veel plaatsen beperkt.

In Abtskolk & De Putten is geen sprake van stikstofgevoelige instandhoudingsdoelen. Hiermee heeft stikstofdepositie met zekerheid geen negatieve invloed op de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied van de kwalificerende vogelsoorten. Het aspect stikstofdepositie wordt niet verder behandeld in dit beheerplan. Vanuit de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten zijn er geen beperkingen voor bestaand gebruik of voor toekomstige plannen of projecten op het vlak van stikstofdepositie.

Hoofdstuk 4 Beschrijving van het gebied

4.1 Algemene gebiedsbeschrijving

Het Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten is gelegen in de gemeenten Schagen en Bergen (Noord-Holland) en ligt direct achter de Hondsbossche duinen (langs de voormalige Hondsbossche Zeewering) tussen Camperduin en Petten (Figuur 4-1). Het gebied maakt deel uit van de Vereenigde Harger- en Pettermerpolder en de Zijpe- en Hazepolder, een oude Noord-Hollandse droogmakerij. Het zuiden en het midden van het gebied bestaan uit zeekleigronden die in het noorden overgaan in zandgronden. De Abtskolk & De Putten zijn de namen van een tweetal wateren in dit gebied die door kleiwinning in de jaren vijftig en zeventig zijn ontstaan. Het gebied kenmerkt zich door een divers karakter waarin natuur, cultuur en landbouw vervlochten zijn.

Abtskolk & De Putten is als geheel aangewezen onder de Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) en beslaat een oppervlakte van circa 500 ha. Een van de bijzondere eigenschappen van het Natura 2000-gebied ten tijde van de aanwijzing was de aanwezigheid van zoute kwel via de Hondsbossche Zeewering en van zoete kwel uit het duingebied dat grenst aan de zuidrand van de polder. Na de aanleg van de Hondsbossche Duinen is deze zoute kwel afgenomen en is er meer sprake van verzoeting in het gebied. De destijds aanwezige abiotische variatie heeft geleid tot een grote afwisseling in vegetatie, waaronder de zilte- en overstromingsgraslanden in het westen van het gebied. Het gebied wordt verder gekenmerkt door reliëfrijke graslanden met slootjes en greppels in het zuiden, aantrekkelijk voor onder andere de zeldzame dwerggans, met een overgang naar meer reguliere, agrarisch beheerde en voedselrijke graslanden en een strakke verkaveling in het noorden. Dit reguliere grasland beslaat samen met de, als natuur beheerde wintergastenweides in het zuidoosten en kruiden- en faunarijke graslanden in het zuid- en noordwesten, een groot deel van het gebied.

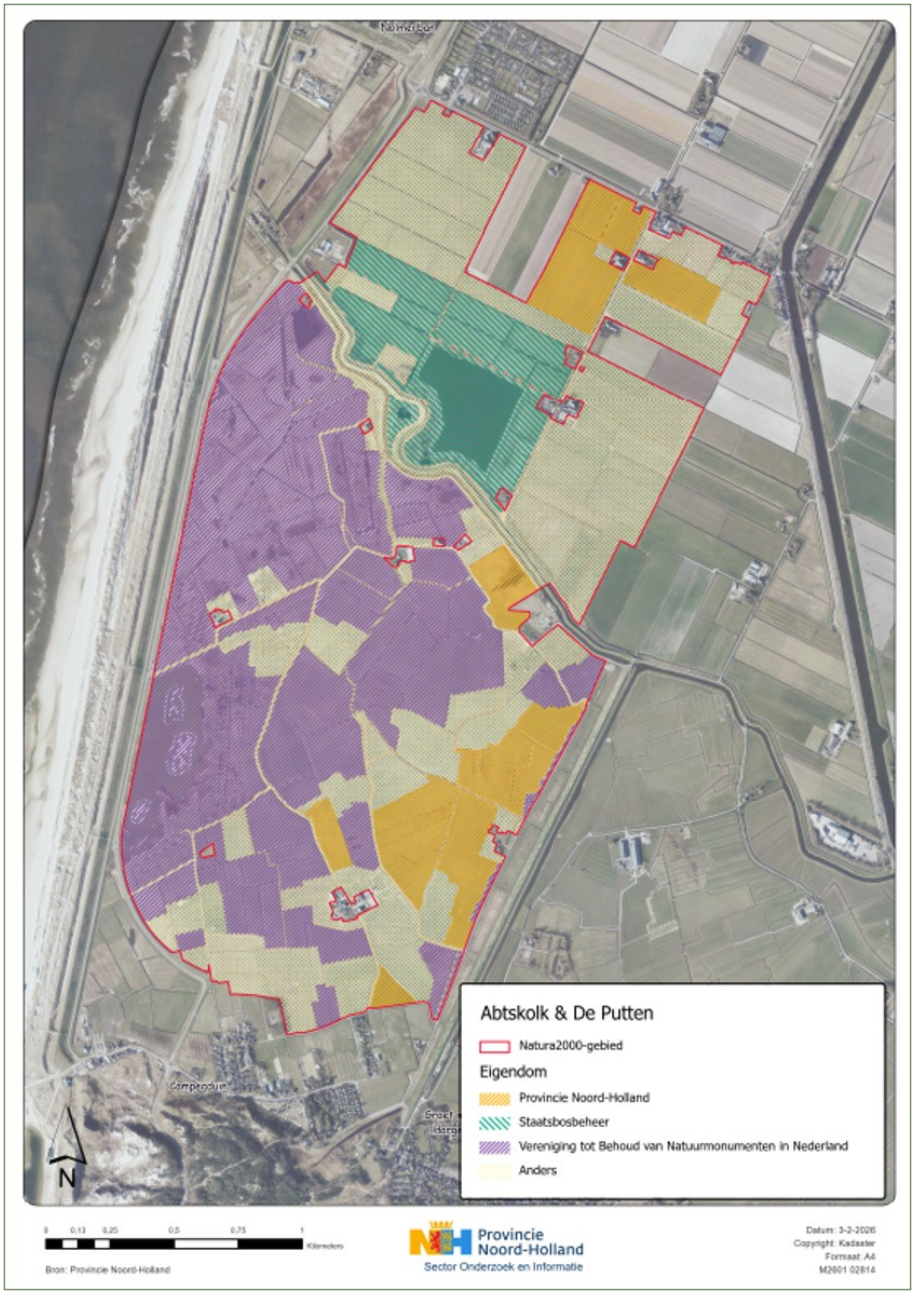
De verscheidenheid aan vegetatietypen en reliëf in combinatie met voldoende zoet- en brak water biedt geschikt habitat voor een groot aantal verschillende weide- en watervogels. Het gebied is specifiek aangewezen voor de kolgans, dwerggans, grauwe gans en smient die het gebied in de winterperiode gebruiken als rust- en foerageergebied. Daarnaast bieden de polders een geschikt broedbiotoop voor weidevogels zoals tureluur, kievit en (de beperkt voorkomende) grutto en winterhabitat voor goudplevieren. Daarnaast bieden de drie in 2015/2016 gerealiseerde schelpeneilandjes in De Putten een rust- en/of broedplaats voor vele VR-doelsoorten waaronder grote sterns, visdieven, kluten, lepelaars en aalscholvers.



Figuur 4-1 Topografische ligging N2000-gebied Abtskolk & De Putten (Altenburg & Wymenga, 2020).

4.2 Eigendom en beheer

Het gebied ligt in twee gemeenten. Het gebied onder de Zijperzeedijk, de Harger- en Pettemerpolder, ligt binnen de gemeentegrenzen van Bergen. Het gebied boven de Zijperzeedijk, rond de Abtskolk, ligt in de gemeente Schagen. Een belangrijk deel van het gebied is eigendom van de natuurorganisaties Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer en Provincie Noord-Holland. Andere partijen zijn het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (Hondsbossche- en Harger Vaart, dijken, Hargermolen) en particuliere eigenaren (Figuur 4-2).



Figuur 4-2 Eigendomssituatie Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten (Provincie Noord-Holland, 2026).

4.3 Landschapsecologische kwaliteiten

Abiotische gebiedskenmerken

Bodem en geomorfologie

Abtskolk & De Putten ligt in een historisch gevormd kust- en polderlandschap achter de Hondsbossche Duinen (voorheen Hondsbossche Zeewering) en omvat delen van de Zijpe- en Hazepolder en de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder. De gronden zijn overwegend jonge zeekleiafzettingen op kalkloze klei met plaatselijk veenlagen. De zuidelijke en centrale delen bestaan uit zeeklei die naar het noorden overgaan in zandgronden.

Door kleiwinning in de jaren vijftig (De Putten) en zeventig (Abtskolk) zijn de plassen ontstaan die nu ecologisch belangrijke wateren vormen. Deze processen hebben samen met historische dijkdoorbraken

en kreekvorming een gevarieerd reliëf opgeleverd in een anderszins weinig reliëfrijk polderlandschap (Provincie Noord-Holland (2021); Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (z.d.)).

Water en zoet-brak gradiënt

Een van de meest karakteristieke abiotische kenmerken is de aanwezigheid van zowel zoute kwel uit zee via de, toen Hondsbossche Zeewering en nu Hondsbosssche Duinen, als zoete kwel uit de omliggende duinen, wat resulteert in duidelijke zoet-brakgradiënten in het gebied (Beheerplan Abtskolk & De Putten, Provincie Noord-Holland, 2015). Deze gradiënten beïnvloeden zowel de chemie van het water (zoals chlorideconcentraties) als de vegetatiesamenstelling en ecosystemen binnen het polderlandschap.

Peilbeheer en kwelstromen worden beïnvloed door de waterhuishoudkundige sturing van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, wat samen met de externe kwelstromen zorgt voor een dynamisch watersysteem met variërende ontwateringsniveaus. Van belang is de diepte van het grondwater ten opzichte van het maaiveld (grondoppervlak): de ontwateringsdiepte. Het grootste deel van de Harger-en Pettemerpolder kent een zomerpeil van circa 1,48 meter beneden NAP en een winterpeil van circa 1,58 meter beneden NAP. De zilte graslanden vlak achter de zeewering hebben een zomer- en winter waterpeil van circa 1,53 en 1,58 meter onder NAP. De gronden ten noorden van de Abtskolk hebben een hoger waterpeil variërend van ongeveer een halve meter tot een meter onder NAP. De gebieden ten oosten van de Abtskolk hebben een zomerpeil van 1,65 meter beneden NAP en een winterpeil van 1,95 meter beneden NAP (Peilbesluit Zijpe en Hazepolder / Harger- en Pettemerpolder, HHNK, 2010; 2016).

Biotische gebiedskenmerken

Vegetatie en habitattypen

De variabele abiotische omstandigheden, met name de zoet-brakke gradiënt, hebben geleid tot een diversiteit aan vegetatietypen. Langs de voet van de Hondsbossche Zeewering zijn binnendijkse zilte graslanden ontstaan die ecologisch zeldzaam zijn voor het Nederlandse vasteland. Bij De Putten groeien op de kale, vochtige plekken typische pioniersoorten zoals zeekraal en schorrenkruid. Iets hoger op de drogere delen gaan deze over in zoutminnende graslanden met planten zoals gewoon kweldergras en Engels gras. Al deze plantensoorten zijn kenmerkend voor de zoute en brakke omstandigheden in dit gebied.

In de agrarische delen en graslanden in de polders komen soorten voor die passen bij natte en vochtige omstandigheden, soms beïnvloed door beperkte zoute invloeden. De slootvegetatie weerspiegelt deze variatie met zowel brakwaterindicatoren als vegetatie die past bij zoet kwelwater. Door de combinatie van open grasland, variatie in waterpeil en zout-brakke overgangszones ontstaat een gevarieerd vegetatiemozaïek. Het gebied bevat extensieve graslanden, brakke vegetaties en kleine moeraszones, waarbij de klassieke haloserie (zouttolerante plantenreeks) zichtbaar is (Natura 2000-gebieden van Zee en kust, 2009; Beheerplan Abtskolk & De Putten, Provincie Noord-Holland, 2015).

Avifauna en andere fauna

Dankzij de open wateren en graslanden heeft het gebied een belangrijke functie voor vogels. Het gebied is van groot belang als pleisterplaats en foerageergebied voor tal van watervogels, weidevogels en doortrekkende soorten. Grote sterns, kluten, bontbekplevieren en diverse meeuwensoorten broeden of verblijven in en rond de Putten en de Abtskolk. Het fungeert ook als foerageergebied voor lepelaar, smient, kleine zwaan, goudplevier en andere trekvogels, met aantallen tot enkele duizenden exemplaren in trek- en winterperioden. In 2015 zijn in de Putten bovendien schelpeneilandjes aangelegd die dienen als broed- en slaapplaatsen voor kustbroedvogels (Natuurmonumenten, 2015). Daarnaast is het gebied een belangrijk winterrust- en foerageergebied voor ganzen zoals grauwe gans, kolgans en de zeldzame dwerggans, waarmee Abtskolk & De Putten zijn status als Vogelrichtlijngebied heeft gekregen.

Samenhang met Zwanenwater en Pettemerduinen

Het Vogelrichtlijngebied Abtskolk & De Putten hangt landschappelijk en ecologisch samen met het Vogelrichtlijngebied Zwanenwater. Het Zwanenwater biedt met haar twee grote duinmeren (Eerste en Tweede Water) een veilige slaap- en rustplaats voor veel vogelsoorten. Terwijl het polderlandschap van Abtskolk & De Putten voor veel soorten als foerageerplek dient en als broedplek voor weidevogels.

Beide gebieden zijn aangewezen voor de dwerggans (niet-broedvogel). Deze soort benut het Zwanenwater voornamelijk als slaap- en rustgebied en gebruikt Abtskolk & De Putten zowel voor foerageren als voor rust en slapen. Daarnaast maken twee beschermde doelsoorten van het Zwanenwater & Pettemerduinen, lepelaar (broedvogel) en slobeend (niet-broedvogel) ook gebruik van de polders van Abtskolk & De Putten. Zo foerageert de lepelaar (broedvogeldoelstelling Zwanenwater) in de polders, terwijl de slobeend (niet-

broedvogeldoelstelling Zwanenwater) daar als weidevogel tot broeden komt. Tenslotte heeft de kolgans een instandhoudingsdoelstelling in Abtskolk & De Putten, waar de soort foerageert, maar maakt de soort gebruik van het Zwanenwater (en Markermeer) als slaapplaats.

Het voorkomen en succes van de doelsoorten is mede afhankelijk van de kwaliteit en draagkracht van het totale samenhangende leefgebied. Om die reden wordt in dit beheerplan, waar nodig, ook rekening gehouden met eventuele knelpunten voor doelsoorten die zich voordoen in het nabijgelegen Vogelrichtlijngebied Zwanenwater. Vooralsnog lijkt de functie van Abtskolk & De Putten als foerageergebied voor Vogelrichtlijnsoorten geen knelpunt te bevatten voor zowel soorten met een instandhoudingsdoel in het Zwanenwater & Pettemerduinen als Abtskolk & De Putten. In het kader van het Natura 2000-beheerplan Abtskolk & De Putten is de draagkracht van het gebied als foerageergebied voor grasetende (niet-)broedvogels onderzocht. Hieruit blijkt dat deze voldoende is. Een aandachtspunt is wel dat verschralingsbeheer wordt toegepast in Abtskolk & De Putten. Hierdoor kan op termijn de draagkracht van het gebied mogelijk afnemen, al is dit nog niet aan de orde. Tijdens elke evaluatie wordt de draagkracht beoordeeld om deze ontwikkelingen in de gaten te houden.

Ecologische dynamiek

De combinatie van open water, natte graslanden, brakke én zoete wateren, actief natuurbeheer en omliggend agrarisch gebruik creëert een ecologisch dynamisch systeem. De wisselende hydrologische omstandigheden, de aanwezigheid van zowel zoute invloeden als zoete kwel, en de verweving van rustgebieden met voedselrijke agrarische percelen dragen bij aan een mozaïek van habitats die van groot belang zijn voor de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied.

Cultuurhistorische en landschappelijke waarden

Het landschap is historisch gevormd door natuurlijke en menselijke processen: zee-invloeden, bedijkingen, droogmakerijen en eeuwenlang agrarisch gebruik. De deelgebieden verschillen in verkaveling: de Harger- en Pettemerpolder heeft een grillig, historisch slotenpatroon, terwijl de Zijpe- en Hazepolder een rechtlijnig, droogmakerijpatroon (o.a. eind 16de eeuw) heeft. Deze contrasten dragen bij aan de cultuurhistorische waarde en openheid van het landschap, versterkt door de ligging ten opzichte van de Hondsbossche Duinen. Actief natuurbeheer en omliggend agrarisch gebruik versterkt de landschappelijke en ecologische waarden (Beheerplan Abtskolk & De Putten, Provincie Noord-Holland, 2015).

4.4 Uitwerking Natura 2000-doelen

Instandhoudingsdoelstellingen

Het gebied Abtskolk & De Putten kwalificeert zich voor aanwijzing onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van graslanden, zoete en brakke wateren die als geheel het leefgebied (rust- en foerageergebied) vormen van de niet-broedvogels te weten de dwerggans (artikel 4, lid 1, Richtlijn 79/409/EEG) en de kolgans, grauwe gans en smient (artikel 4, lid 2, Richtlijn 79/409/EEG).

Het Natura 2000-gebied is binnen het aanwijzingsbesluit aangewezen voor vier soorten niet-broedvogels: dwerggans, kolgans, grauwe gans en smient. Voor deze soorten gelden instandhoudingsdoelstellingen gericht op het behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied, zodanig dat een draagkracht wordt geborgd voor populaties met een gemiddeld seizoensmaximum van respectievelijk 20 dwergganzen, 1.000 kolganzen, 1.600 smienten en 600 grauwe ganzen.

Tabel 4-2 Instandhoudingsdoelen (IHD) voor Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten. (Functie f = foerageergebied, r = rustplaats)

Soort	IHD	Populatiewaarde	Functie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
A041 – Kolgans	1.000	Maximum	f	=	=
A042 – Dwerggans	20	Maximum	f,r	=	=
A043 – Grauwe gans	600	Maximum*	f	=	=

A050 - Smient	1.600	Maximum*	f,r**	=	=

*: *Het in de voorgaande kolom genoemde aantal voor de instandhoudingsdoelstelling betreft het gemiddelde seizoensmaximum (het gemiddelde van de hoogste aantallen die over meerdere jaren zijn geteld). Het aanwijzingsbesluit is hierin leidend, ook indien andere bronnen, zoals natura2000.nl, hiervan afwijken.*

**: *Functie is weergegeven als foerageergebied en rustplaats, ondanks dat bronnen zoals.Natura2000.nl hierin afwijken. Het aanwijzingsbesluit is hierin leidend.*

Kernopgaven

Voor de realisatie van de landelijke Natura 2000-doelen zijn aan alle Natura 2000-gebieden kernopgaven toebedeeld. De kernopgaven zijn opgesteld om doelen voor habitat- en vogelrichtlijnsoorten per Natura 2000-gebied te focussen en concretiseren. Aan Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten zijn onderstaande kernopgaven toegekend (Tabel 4-3):

Tabel 4-3 Kernopgaven

Kernopgave	Beschrijving
Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid (N2000-landschap Meren en moerassen)	Behoud en herstel van samenhang tussen slaapplaatsen en foerageergebieden in het bijzonder voor grasetende watervogels. Hierbij is het van belang dat er een goede interne en externe ecologische verbinding en ruimtelijke samenhang bestaat tussen de foerageergebieden en slaapplaatsen, met name voor grasetende watervogels.
Plas-dras situaties (4.11) voor smienten A050	Voor deze kernopgave is het van belang dat er voldoende plas-dras situaties aanwezig zijn, of blijven behouden in het gebied, die kunnen dienen als leefgebied voor de smient. Plas-drasachtige omstandigheden worden in het algemeen met name aangetroffen in laaggelegen beheertypen zoals wintergastenweiden en (zilt-)overstromingsgraslanden, waar tijdelijk hoge waterstanden kunnen voorkomen. Ook in laagtes en greppels van kruiden- en faunarijk grasland kan het bij hoge grondwaterstanden tijdelijk nat of ondiep geïnundeerd zijn.

4.5 Samenvatting evaluatie

Inleiding

Het huidige beheerplan is in de periode van 2025-2026 geëvalueerd (Sweco, 2026). In de evaluatie zijn de staat van instandhouding, de aantallen, de omvang en kwaliteit van de leefgebieden geëvalueerd. In de evaluatie is onderzocht in hoeverre het gebied geschikt is gebleven voor bovenstaande soorten op basis van de vastgestelde instandhoudingsdoelen voor dit Natura 2000-gebied, en of tot op heden het gebied nog voldoet aan de draagkracht voor de soorten op basis van het landgebruik, ontwikkelingen binnen het landgebruik, verstoringsbronnen en andere mogelijke factoren. Vervolgens is per doelsoort een eindoordeel geformuleerd op basis van de NDA-systematiek.

Staat van instandhouding, doelbereik en trends per soort

In de evaluatie is geconcludeerd dat de draagkracht van het gebied momenteel voldoende is om de instandhoudingsdoelen te behouden, ondanks verschuivingen in vegetatie- en beheertypen die gericht zijn op verschraling en biodiversiteitsverbetering. Er zijn geen duidelijke knelpunten of ingrijpende habitatveranderingen vastgesteld die de doelsoorten op dit moment in hun voortbestaan binnen het gebied bedreigen. Wel is het van belang om veranderingen in verschuivingen in vegetatie- en beheer-typen en huidig gebruik (recreatie, luchtverkeer, fauna- en agrarisch-beheer, etc.) en doelsoorten te (blijven) monitoren, aangezien deze factoren van invloed kunnen zijn op de voedselbeschikbaarheid en ruimtegebruik van de doelsoorten op langere termijn. Ook de instandhoudingsdoelen voor de doelsoorten worden op dit moment over het algemeen behaald. Hieronder is dit per beschermde soort beschreven, gekoppeld aan een doelbereikbeoordeling. Tenslotte zijn de resultaten samenvattend weergegeven in tabel 4-4.

Kolgans (A041)

De aantallen **(niet-broedende) foeragerende kolganzen (A041)** in Abtskolk & De Putten liggen ruim boven het instandhoudingsdoel van 1.000 exemplaren. Hoewel de landelijke aantallen sinds 2012/2013 een lichte daling hebben vertoond, blijft in het Natura 2000-gebied zelf een lichte (niet-significante) toename zichtbaar. Hoewel de kwaliteit van geschikt foerageergebied is afgenomen als gevolg van de verandering

in beheer(typen), is binnen het Natura 2000-gebied voldoende geschikt foerageerhabitat aanwezig. De draagkracht voor de kolgans is zowel in 2020 als in 2025 toereikend. Er zijn ook geen knelpunten bekend voor het behalen van de doelstellingen voor deze soort. Dit samen wijst op het behalen van de doelstelling voor de kolgans. Aanvullende beheermaatregelen zijn in huidige situatie niet nodig. Wel is het van belang om de toekomstige ontwikkeling van landgebruik te monitoren (zie hoofdstuk 10 voor verdere toelichting). Op termijn is eventueel een ruimtelijke en/of kwantitatieve afbakening van verschillende vormen van natuurbeheer (in relatie met deze gebieden) nodig, aangezien een verdere afname van regulier grasland en wintergastenweide de draagkracht voor de kolgans kan beïnvloeden. Verdere aanvullende maatregelen zijn voor nu niet nodig. Het eindoordeel voor deze doelsoort is **'ja'**.

Dwerggans (A042)

De aantallen foeragerende **(niet-broedende) dwergganzen (A042)** in Abtskolk & De Putten liggen nog steeds boven het instandhoudingsdoel van 20 individuen, ondanks de significante afname in de afgelopen twaalf seizoenen. Deze recente daling hangt samen met veranderingen van de broedpopulatie in het buitenland en met jaarlijkse verschuivingen in de verspreiding binnen Nederland. De populatie vertoont sinds 1989 een significante toename van meer dan 5%.

Uit de evaluatie blijkt dat het gebied op dit moment voldoende geschikt foerageerhabitat biedt voor de dwerggans. Hoewel specifieke telgegevens van rustgebieden ontbreken, wijzen de bevindingen van het landgebruik en onveranderde verstoring erop dat de rustplaatsen van de dwerggans niet wezenlijk zijn gewijzigd. Knelpunten in het leefgebied zijn niet vastgesteld en worden op basis van de huidige situatie ook niet verwacht. Wel is het, zeker gezien de kwetsbaarheid van de populatie, van belang om de effecten van toekomstige veranderingen in agrarisch gebruik en mogelijke toename in recreatieve verstoring te monitoren, omdat deze factoren de voedselbeschikbaarheid en het gebruik van het gebied door de dwerggans in de toekomst kunnen beïnvloeden. Hierbij is monitoring van foerageer- en rust-/slaap- gebieden van deze soort en eventueel een ruimtelijke en/of kwantitatieve afbakening van verschillende vormen van natuurbeheer (in relatie met deze gebieden) nodig om het behalen van de doelen op lange termijn te waarborgen. Verder is een onderzoek naar foerageergedrag (dieet eisen) van dwerggans nodig (zie hoofdstuk 10). Verdere aanvullende maatregelen zijn voor nu niet nodig. Het eindoordeel voor deze doelsoort **'ja'**.

Grauwe gans (A043

De aantallen **(niet-broedende) foeragerende grauwe ganzen (A043)** in Abtskolk & De Putten voldoen momenteel aan het instandhoudingsdoel van 600 individuen, met een gemiddeld seizoensmaximum van circa 713 exemplaren in recente jaren. Hoewel over de gehele periode sinds 1992 geen significante trend zichtbaar is, is in de afgelopen twaalf seizoenen sprake geweest van een significante afname. Desondanks biedt het leefgebied op dit moment nog steeds voldoende draagkracht, wat wordt bevestigd door het gemiddelde seizoensmaximum dat boven de instandhoudingsdoelstelling ligt. Er zijn verder geen aanwijzingen voor knelpunten of ingrijpende veranderingen in kwaliteit van het foerageergebied. Wel kan de verschuiving in beheertypen en toekomstig landgebruik invloed hebben op het voedselaanbod en de draagkracht op langere termijn. Het is daarom belangrijk om de ontwikkelingen in het beheer en agrarisch gebruik te blijven monitoren en is eventueel een ruimtelijke en/of kwantitatieve afbakening van verschillende vormen van natuurbeheer (in relatie met deze gebieden) nodig om het behalen van de doelen op lange termijn te waarborgen (zie hoofdstuk 10). Verdere aanvullende maatregelen zijn voor nu niet nodig. Het eindoordeel voor deze doelsoort is **'ja'**.

Smient (A050)

De aantallen **(niet-broedende) foeragerende smienten (A050)** in Abtskolk & De Putten liggen gemiddeld ruim boven het instandhoudingsdoel van 1.600 individuen (>2x ISHD), ondanks dat de kwaliteit van geschikt foerageergebied afgenomen is als gevolg van de verandering in beheer(typen). Het instandhoudingsdoel wordt niet elk jaar bereikt, wat niet te wijten is aan lokale factoren binnen Abtskolk & De Putten en ook kenmerkend is voor deze soort. Hoewel specifieke telgegevens in rustgebieden ontbreken, wijzen de bevindingen van het landgebruik en onveranderde verstoring erop dat de rustplaatsen van de smient niet wezenlijk zijn gewijzigd.

Het leefgebied biedt op dit moment voldoende draagkracht en er zijn geen aanwijzingen voor knelpunten of ingrijpende veranderingen in habitatkwaliteit. Wel is het van belang om de toekomstige effecten van wijzigingen in landgebruik en beheer op de draagkracht van het gebied te blijven monitoren, en is de monitoring van foerageer- en rust-/slaap- gebieden van deze soort en eventueel een ruimtelijke en/of kwantitatieve afbakening van verschillende vormen van natuurbeheer (in relatie met deze gebieden) nodig om het behalen van de doelen op lange termijn te waarborgen (zie hoofdstuk 10). Verdere aanvullende maatregelen zijn voor nu niet nodig. Daarom is het eindoordeel voor deze doelsoort **'ja'**.

Tabel 4-4 Samenvatting doelbereik en trends van doelsoorten en omvang en kwaliteit leefgebied in Abtskolk & De Putten

(+ = toename van <5%, ++ = toename van > 5%, - = afname van < 5%, - - = afname van > 5%, 0 = geen trend, ? = onbekend), (Sweco, 2025).

Niet-Broedvogels		**Populatie**			**Omvang en kwaliteit leefgebied**	
	Trend (vanaf 1989)	**Trend** (laatste 12 jaar)	**Doelbereik gehaald?**	**Trends** (omvang/kwaliteit)	**Doelbereik gehaald?**	**Eindoordeel**
A040 – Kolgans Functie: foerageren	++	0	Ja	0/ -	Ja*	Ja
A041 – Dwerggans Functie: foerageren en slaap- en rustplaats	++	- -	Ja	0/ -	Ja	Ja
A042 – Grauwe gans Functie: foerageren	0	- -	Ja	0/ -	Ja*	Ja
A050 – Smient Functie: foerageren en slaap- en rustplaats	0	+	Ja	0/ -	Ja*	Ja

*: *Er is sprake van een afname in de kwaliteit van het foerageergebied voor de soort, maar uit de analyse blijkt dat er momenteel nog voldoende geschikt foerageergebied beschikbaar is om aan de behoefte van de soort te voldoen. Op dit moment is er daarom geen aanvullende opgave noodzakelijk.*

Hoofdstuk 5 Knelpunten en maatregelen

In dit hoofdstuk zijn voor de instandhoudingsdoelen en de kernopgaven die voor dit gebied gelden de knelpunten uitgewerkt en maatregelen geformuleerd die nodig zijn om deze te realiseren of te behouden. Daarbij wordt ingegaan op de doelsoorten kolgans, dwerggans, grauwe gans en smient, en de kernopgaven.

5.1 Knelpunten

De evaluatie van het vorige beheerplan constateerde in huidige situatie geen concrete knelpunten voor het behalen van de Natura 2000-doelen. De instandhoudingsdoelstellingen (ISHD) van Natura 2000 worden momenteel behaald, met aantallen veelal ruim boven de doelaantallen. Aanvullend laten draagkrachtberekeningen zien dat er binnen het gebied voldoende foerageergebied beschikbaar blijft voor deze soorten, ondanks verschuivingen naar vegetatie- en beheertypen die gericht zijn op het behalen van de doelen van de beheertypen van de NNN (verschraling) en verbetering van de biodiversiteit. De voorziene uitbreiding van kruiden- en faunarijke graslanden mag niet leiden tot een knelpunt voor het behouden van de ISHD of tot problemen rond vergunningverlening en is verenigbaar met de Natura 2000-doelstellingen van het gebied.

Er is geen significante achteruitgang van ‘plas-dras’-habitats voor de smient vastgesteld, en de samenhang tussen de slaapplaatsen en foerageergebieden van grasetende vogels, zowel binnen Abtskolk & De Putten als met de omliggende Natura 2000-gebieden, blijft behouden. Er zijn dan ook geen duidelijke knelpunten of ingrijpende habitatveranderingen die voortbestaan van de doelsoorten binnen het gebied momenteel bedreigen.

5.2 Maatregelen

Geen aanvullende maatregelen

Voor de komende beheerperiode zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk voor het behoud van de instandhoudingsdoelstellingen. Er zijn geen concrete knelpunten en de draagkracht van het gebied voor de aangewezen doelsoorten is voldoende voor het behalen van de instandhoudingsdoelen. Regulier beheer ten behoeve van wintergasten, waaronder bijvoorbeeld dat graslanden kort de winter ingaan, is noodzakelijk en op dit moment voldoende om de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten te behouden.

Wel aandachtspunten en aanbevelingen

In de evaluatie zijn er wel enkele aandachtspunten en aanbevelingen naar voren gekomen die navolging verdienen.

Monitoring voor vergroten inzicht (on)mogelijkheden verschuiving naar kruiden- en faunarijk grasland

Onderzoek naar in hoeverre verschraling ten behoeve van meer biodiversiteit doorgezet kan worden is nodig om inzicht te hebben of de instandhoudingsdoelen op lange termijn behouden kunnen blijven. Monitoring van leefgebieden is hiervoor cruciaal. De huidige monitoring is sterk gebaseerd op globale kaarten. Het is wenselijk de daadwerkelijk locaties vast te leggen waar de overwinterende ganzen in het gebied verblijven. Het opstellen van een productiviteitskaart en/of structureel uitvoering van graslandfasen-kartering is nodig voor de verbetering van de monitoring. Verdere uitwerking van deze monitoring is opgenomen in hoofdstuk 10.

Monitoring dwerggans en beschikbaarheid van ruimtelijke data

Onderzoek naar de relatie tussen de dwerggans en het leefgebied (foerageergebieden en slaapplaatsen) is wenselijk om de habitatbehoeften van de soort beter in kaart te brengen. Puntsgewijze SOVON-data uit de maandelijkse tellingen geven inzicht in de verspreiding van de dwerggans en andere soorten, waarbij de kwaliteit van de tellingen van belang is. NDFF biedt onvoldoende detail om de exacte locaties van waarnemingen vast te stellen. Verdere uitwerking van deze monitoring is opgenomen in hoofdstuk 10.

Monitoring huidig gebruik

Voor een aantal vormen van huidig gebruik is nog onvoldoende inzicht aanwezig in de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Het is daarom van belang de ontwikkeling van potentieel verstorende activiteiten, zoals laagvliegend luchtverkeer, dronegebruik en loslopende honden, te monitoren en de relatie met verstoring van doelsoorten nader te onderzoeken. Dit is van belang om te kunnen beoordelen in hoeverre deze activiteiten (mogelijk) effect hebben op de instandhoudingsdoelen en of bijsturing in beheer nodig is. Verdere uitwerking van deze monitoring is opgenomen in hoofdstuk 10.

Handhaving en toezicht

Voor verschillende potentieel verstorende activiteiten, zoals recreatief gebruik en helikoptervluchten, is blijvende aandacht voor toezicht en handhaving noodzakelijk. De uitdaging hierin zit in de beperkte capaciteit. In principe ligt de verantwoordelijkheid bij de provincie. Het voorstel vanuit de werkgroep is dat er een jaarlijkse bijeenkomst wordt georganiseerd voor afstemming tussen betrokken partijen. Daarnaast kan er structuur aangebracht worden in het bijhouden van meldingen en knelpunten, zodat er minder incidentele signalen of anekdotisch bewijs moet worden ingezet om knelpunten aan te kaarten.

Organiseren van een jaarlijks veldbezoek met betrokken partijen

Dit gebeurt nu incidenteel, maar er is behoefte aan een structurele afspraak hierover.

Hoofdstuk 6 Huidig gebruik

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de beoordeling en toetsing huidig gebruik samengevat. In de beoordeling en toetsing van het huidige gebruik is nagegaan of de activiteiten die in het vorige beheerplan (periode 2015-2027) als niet-vergunningplichtig of vrijgesteld zijn opgenomen, ook in het huidige beheerplan opnieuw als niet-vergunningplichtig of vrijgesteld kunnen worden opgenomen. De volledige vrijstel-

lingstoets is opgenomen in bijlage IV. Nieuwe activiteiten worden niet in het beheerplan beoordeeld. Initiatiefnemers zijn zelf verantwoordelijk om na te gaan of sprake kan zijn van een strijdigheid met de Natura 2000-instandhoudingsdoelen en dienen zo nodig een voortoets of passende beoordeling uit te (laten) voeren en een vergunning aan te vragen.

De toetsing voor het huidig gebruik in dit beheerplan is uitgevoerd op het niveau van een 'voortoets'. Als significante effecten van het gebruik op voorhand zijn uitgesloten, met of zonder voorwaarden, kan het gebruik ongewijzigd en vergunningvrij worden voortgezet. Voor het gebruik waarbij effecten niet (van tevoren) zijn uit te sluiten geldt dat dit gebruik vergunningplichtig is.

Voor alle activiteiten geldt de voorwaarde dat zij in aard, omvang, intensiteit en tijd niet in betekenende mate mogen wijzigen ten opzichte van de getoetste situatie. Bij wijzigingen dient de beoordeling opnieuw te worden uitgevoerd om vast te stellen of significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Juridisch kader toetsing huidig gebruik
Binnen het juridisch kader worden de begrippen 'bestaande rechten' en 'huidig gebruik' gehanteerd. Onderstaand worden deze begrippen nader toegelicht.
Bestaande rechten zijn aan de orde als er ten tijde van de aanmelding van een Natura 2000-gebied op grond van de milieuregelgeving of andere regelgeving vergunde rechten waren om bepaalde activiteiten uit te voeren. Vanwege diverse rechterlijke uitspraken is het alleen nog vergunningvrij wanneer het gebruik sinds de Europese referentiedatum niet is gewijzigd. Voor bestaande rechten waarvan het gebruik is gewijzigd of dat wisselt in omvang, locatie en/of tijdstip geldt wél een vergunningplicht bij mogelijk significante negatieve effecten op de Natura 2000-doelen .
Het is niet altijd mogelijk om aan te tonen dat sprake is van al dan niet gewijzigd gebruik of dat een activiteit na aanwijzing van de betreffende Natura 2000-gebieden is gewijzigd of gestart. Daarom zijn in de beheerplannen alle bij de provincie bekende (menselijke) activiteiten die in en om het gebied plaatsvinden getoetst. Dit type gebruik noemen wehet ' *huidig gebruik* '.

6.2 Toetsing huidig gebruik

6.2.1 Actualisatie huidig gebruik

In en rond Abtskolk & De Putten vinden diverse activiteiten plaats. Het gebied wordt grotendeels beheerd als natuurgebied. De eerste stap van deze toetsing betreft een beschrijving van de activiteiten die plaatsvinden in en direct om het Natura 2000-gebied. Alle (menselijke) activiteiten die mogelijk invloed kunnen hebben op de Natura 2000-doelen zijn daarbij relevant. Uitgangspunt is de beschrijving van de activiteiten in het beheerplan voor de periode 2015-2027. Aanvullend is deze lijst geactualiseerd. Op deze manier komen ook nieuwe of gewijzigde activiteiten in het gebied in beeld. Informatie over het huidig gebruik zijn afkomstig uit het beheerplan voor de periode 2015-2027, overheden en terreinbeheerders. De resultaten van de toetsing zijn samengevat in tabel 6.1. Een uitgebreide beschrijving van de toetsing is opgenomen in bijlage IV.

Reeds vergunde projecten en illegaal gebruik zijn geen onderdeel van de toetsing huidig gebruik. Daarnaast geldt voor bestaande vergunningen dat deze buiten het beoordelingskader van huidig gebruik vallen. Deze zijn via het reguliere onderzoeks- en vergunningenspoor vergund.

6.2.2 Indeling in categorieën

Bij de inventarisatie en beoordeling van het huidige gebruik in en om Abtskolk en de Putten zijn alle bekende activiteiten meegenomen. De activiteiten zijn ingedeeld in 10 groepen.

1. Natuurbeheer	6. Recreatie (land- en waterrecreatie)
2. Faunabeheer & Schadebestrijding	7. Verkeer
3. Waterbeheer	8. Industrie, gaswinning en gebruik bedrijventerrein
4. bestrijding muskusratten en beverratten	9. Wonen
5. Landbouwkundig gebruik	10. Overig

Uitgangspunt voor de toetsing van deze activiteiten is dat ze de realisatie van de Natura 2000-doelen niet in de weg mogen staan. Bij de beoordeling van de activiteiten zijn de volgende categorieën gehanteerd:

1	*Vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden*Onder deze categorie vallen vergunningplichtige activiteiten waarvoor het beheerplan als vrijstelling van de vergunningplicht geldt zonder dat specifieke voorwaarden nodig zijn. Dit betreft activiteiten met mogelijk significante gevolgen, waarbij uit een passende beoordeling is gebleken dat geen significante effecten zullen optreden. Voor deze activiteiten geldt de generieke voorwaarde dat de activiteiten niet in betekenende mate mogen wijzigen, anders 'herleeft' de vergunningplicht.
2	*Vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden* Voor bepaalde vergunningplichtige activiteiten geldt het beheerplan eveneens als vrijstelling van de vergunningplicht, maar alleen indien specifieke voorwaarden opgevolgd worden. Dit betreft activiteiten met mogelijk significante gevolgen, waarbij uit een passende beoordeling is gebleken dat er geen significante effecten zullen optreden, mits specifieke voorwaarden opgevolgd worden. Houdt men zich niet aan deze voorwaarden of wijzigen de activiteiten in betekenende mate, dan 'herleeft' de vergunningplicht.
3	*Activiteiten die afzonderlijk vergunningplichtig zijn en blijven*Voor deze activiteiten vormt het beheerplan geen vrijstelling van de vergunningplicht. Deze activiteiten blijven dus gewoon vergunningplichtig. Vergunninghouders moeten zich aan de voorwaarden van de vergunning houden, anders wordt artikel 8,74b, lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving overtreden. Na het verstrijken van de geldigheid van de vergunning zal opnieuw een vergunningprocedure gestart moeten worden.
4	*Activiteiten die in huidige vorm of onder voorwaarden niet vergunningplichtig zijn*Voor deze activiteiten geldt dat in dit beheerplan met een voortoets is bekeken of bij de uitvoering van de activiteit een negatief effect kan ontstaan. Voor sommige activiteiten geldt dat effecten kunnen worden uitgesloten als de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. Voor andere activiteiten gelden voorwaarden. Deze activiteiten zijn onderverdeeld in twee categorieën, 4a en 4b.
4a	*Niet vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden*Dit zijn de activiteiten die in hun huidige vorm niet vergunningplichtig zijn én geen of geen negatieve effecten hebben op het bereiken van de Natura 2000-doelen. Deze activiteiten hebben over het algemeen geen relatie met de Natura 2000-doelen. Er zijn dan ook geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. Ook de (beheer)maatregelen die voor Natura 2000-doelen worden getroffen kunnen zonder vergunning plaatsvinden en worden ingedeeld in deze categorie.
4b	*Niet vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden*Hieronder vallen alle activiteiten die – ten tijde van de toetsing en in de huidige vorm – op zichzelf geen significant effect hebben op de Natura 2000-doelen, maar die bij autonome ontwikkeling en/of in combinatie met andere activiteiten en/of zonder specifieke voorwaarden wel een negatief (rest-)effect kunnen hebben. Hiervoor worden in het beheerplan inhoudelijke voorwaarden opgenomen waardoor deze effecten worden voorkomen. Ook het (juridische) bestaand gebruik (bestaande rechten) zoals omschreven in paragraaf 1 onder 'Juridisch kader huidig gebruik) kan onder deze categorie vallen.

Samenvatting huidig gebruik

In de onderstaande tabel zijn de activiteiten en beoordelingen van het huidig gebruik samengevat. De volledige beoordelingen en voorwaarden zijn opgenomen in Bijlage IV.

Tabel 6 - 1 Samenvatting beoordeling huidig gebruik op basis van de beoordelingen in Bijlage IV.

Activiteit	Significante effecten uit te sluiten?	Categorie
Natuurbeheer		
Graslandbeheer TBO's		4a
Graslandbeheer particulieren	Ja, onder voorwaarden	4b
Beheer schelpeneilanden	Ja	4a
Boom- en rietbeheer	Ja	4a
Toezicht, onderzoek en soortgericht beheer	Ja, onder voorwaarden	4a
Exotenbestrijding en -beheersing	Ja, onder voorwaarden	4b
Overige activiteiten in het kader van natuurbeheer	Nee	3

Faunabeheer en schadebestrijding		
Faunabeheer en schadebestrijding	Ja, onder voorwaarden	4b
Waterbeheer		
Vigerend peilbeheer	Ja	4a
Herziening peilbesluiten	Nee	3
Schouw, onderhoud, kleinschalig schonen en baggeren van oppervlaktewateren	Ja, onder voorwaarden	4b
Kleinschalig onderhoud aan waterhuishoudkundige werken (waaronder de Hargermolen) en recreatieve objecten, en maaiwerkzaamheden aan dijken	Ja, onder voorwaarden	4b
Snoeien, dunnen en verwijderen van opslag	Ja	4a
Aanbrengen en herstellen van beschoeiing ten behoeve van oeverbehoud/herstel en voorkomen afkalving	Ja, onder voorwaarden	4b
Monitoring en ecologisch onderzoek ten behoeve van waterbeheer	Ja, onder voorwaarden	4b
Exotenbestrijding en -beheersing	Ja, onder voorwaarden	4b
Overige activiteiten in het kader van waterbeheer: aanleg natuurvriendelijke oevers	Ja, onder voorwaarden	4b
Overige activiteiten in het kader van waterbeheer: aanleg riolering	Nee	3
Bestrijding muskusratten, beverratten en mollen		
Bestrijding muskusratten, beverratten en mollen	Ja, onder voorwaarden	4b
Landbouwkundig gebruik		
Veehouderij, beweiding, maaien en bemesting	Ja, onder voorwaarden	4b
Gewasbewerking	Ja	4a
Bestaande drainage en onderhoud aan drainage	Ja, onder voorwaarden	4b
Omzetting of scheuren van grasland	Nee	3
Overige reguliere agrarische werkzaamheden	Ja	4b
Overige activiteiten in het kader van landbouwkundig gebruik (aanleg nieuwe drainagevoorzieningen)	Nee	3

Recreatie (land- en waterrecreatie)		
Wandelen, fietsen en rijsport	Ja	4a
Luchtgebonden recreatief gebruik	Ja, onder voorwaarden en met uitzondering van recreatief dronegebruik	4b
Dagrecreatie	Ja	4a
Excursies/tochten	Ja, onder voorwaarden	4b
Evenementen	Nee	3
Waterrecreatie en kustsporten	Ja, onder voorwaarden	4b
Recreatieve voorzieningen in de omgeving	Ja, met uitzondering van nieuwe voorzieningen of gewijzigd gebruik	4a (3 voor nieuwe voorzieningen of gewijzigd gebruik)
Overige activiteiten in het kader van recreatie (commerciële rondritten met paarden en/of knelpunt, commerciële motor- en autotoeritten)	Nee	3
Verkeer		
Wegverkeer en infrastructuurbeheer	Ja, met uitzondering van aanlag van nieuwe wegen en reconstructie/renovatie van wegen	4a, 3 bij aanleg van nieuwe wegen en reconstructie/renovatie van wegen
Kleine luchtvaart (inclusief defensievluchten, kustwacht, inspectievluchten Rijkswaterstaat, marine luchtvaart en commerciële vluchtuitvoeringen d.m.v. helikopters)	Ja, onder voorwaarden	4b
Grote luchtvaart	Ja	4a
Gaswinning en gebruik bedrijventerrein		
Gaswinning	Ja, onder voorwaarden	4b
Gebruik bedrijventerrein	Ja	4a
Wonen		
Woonhuizen binnen het gebied	Ja	4a
Woonhuizen buiten het gebied	Ja	4a
Groot onderhoud aan woningen en realisatie van bebouwing	Nee	3
Overig		
Onderhoud aan leidingen en riooloverstorten	Ja, onder voorwaarden	4b

Botulismebestrijding	Ja	4a
Beroepsvisserij	Ja	4a
Professioneel dronegebruik	Ja, onder voorwaarden	4b

Hoofdstuk 7 Financiering

7.1 Geen aanvullende maatregelen: wel aandachtspunten

Het Natura 2000-beheerplan is een instrument voor beheerders, eigenaren en gebruikers en wordt opgesteld in overleg met deze belanghebbenden, maar kan hen niet binden. Een beheerplan kan geen rechtens afdwingbare verplichtingen opleggen aan derden. In Abtskolk & De Putten zijngeen aanvullende maatregelen noodzakelijk voor het behoud van de instandhoudingsdoelstellingen. Er zijn geen concrete knelpunten en de draagkracht van het gebied voor de aangewezen doelsoorten is voldoende voor het behalen van de instandhoudingsdoelen. Wel zijn er aandachtspunten die opvolging verdienen (zie 5.2 Maatregelen):

- Monitoring voor vergroten inzicht (on)mogelijkheden verschuiving naar kruiden- en faunarijk grasland
- Monitoring doelsoorten (zoals dwerggans) en beschikbaarheid van ruimtelijke data
- Monitoring huidig gebruik
- Handhaving en toezicht
- Organiseren van een jaarlijks veldbezoek met betrokken partijen

7.2 Kosten en financiering maatregelen

Uitgangspunt van de provincie voor de financiering van beheerplannen is dat maatregelen, inclusief monitoring en onderzoek “haalbaar en betaalbaar” zijn en gefinancierd worden uit bestaande budgetten. Het Natura 2000-beheerplan voorziet niet in financiering voor bovenstaande voorgenomen aanvullende maatregelen. Hiervoor zal afzonderlijk financiering moeten worden gezocht; de provincie draagt daarbij zorg voor het organiseren van de benodigde financiering.

In het beheerplan is voortzetting van het bestaande beheer het minimale uitgangspunt, zowel het agrarisch natuurbeheer als het beheer door Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

7.3 Schadevergoeding en compensatie van inkomstenvermindering

In het beheerplan wordt het bestaand gebruik in en rondom het gebied zoveel mogelijk gerespecteerd. Er wordt dan ook niet verwacht dat belanghebbenden schade zullen lijden door dit beheerplan.

Als een belanghebbende toch van mening is dat het beheerplan een maatregel bevat waardoor hij schade lijdt, kan hij op grond van de Omgevingswet een verzoek om nadeelcompensatie bij Gedeputeerde Staten indienen. De schade moet dan wel rechtstreeks veroorzaakt worden door het beheerplan en niet door bijvoorbeeld het aanwijzingsbesluit van de Staatssecretaris van EZK of een ander besluit.

Hoofdstuk 8 Handhaving

De provincie Noord-Holland is het bevoegd gezag voor de handhaving van de Omgevingswet met betrekking tot Natura 2000-gebieden. Handhaving is nodig om het leefgebied van de soorten waarvoor een Natura 2000-doel is opgenomen te behouden. Deze taken worden namens de provincie/Gedeputeerde Staten van Noord-Holland door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) uitgevoerd. Naast de provincie Noord-Holland zijn er in het Abtskolk & De Putten ook nog andere handhavende instanties actief. Dit zijn onder andere gemeenten, politie, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het hoogheemraadschap. De provincie heeft samen met deze partijen een handhavingsplan opgesteld voor de periode 2014-2020 (Handhavingsplan Abtskolk & De Putten, 2014).

8.1 Handhavingsuitgangspunten provincie

Handhaving is geen doel op zich maar een middel om een doel te bereiken. Voor de provincie zijn mediation, voorlichting en toezicht belangrijke instrumenten om gebruikers, bewoners en bezoekers van het gebied te informeren over de maatregelen om de natuur in dit gebied te beschermen en de naleving van de regelgeving te bevorderen. Indien nodig zal de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord bij overtreding van de regelgeving handhavend optreden. De buitengewoon opsporingsambtenaren van de Omgevings-

dienst Noord-Holland Noord kunnen zowel bestuurlijk als strafrechtelijk optreden. De afweging om op een bepaalde manier handhavend op te treden maken zij op basis van de ernst en het effect van de overtreding, het motief van de overtreder, afspraken die vastgelegd zijn in nalevingsstrategieën en afspraken met justitie (strafrechtelijke handhaving).

Bij het overtreden van het gestelde in de Omgevingswet met betrekking tot Natura 2000(-activiteiten) of bij het niet voldoen aan de voorschriften gesteld in een Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten (of eerdere vergunning onder de Wet natuurbescherming of verklaring van geen bezwaar (VVGB)) kan toezichthoudend en handhavend worden opgetreden door het bevoegd gezag.

De provincie doet dit op de volgende manieren:

Op een projectmatige wijze voert de provincie controles en surveillance uit in het gebied, waarbij we de voorschriften uit het beheerplan, de voorschriften in de vergunningen die in het kader van de Omgevingswet zijn afgegeven en het wettelijk bepaalde in de Omgevingswet en aanverwante regelgeving controleren op naleving. Door gebruik te maken van het provinciale netwerk van medehandhavers en terrein beherende organisaties is de provincie snel op de hoogte van overtredingen en van toekomstige activiteiten in het gebied en zal de provincie adequaat reageren. Ook zal de provincie op de wettelijk voorgeschreven wijze reageren op ingediende handhavingsverzoeken, meldingen en klachten in het kader van de Omgevingswet. Bij overtreding van het gestelde in de Omgevingswet met betrekking tot Natura 2000 kan de provincie, met in achtneming van gemaakte afspraken met het Functioneel Parket, strafrechtelijk handhavend optreden en een proces-verbaal opmaken. Wij kunnen ook bestuurlijk handhavend optreden. Veelal bestaat het bestuurlijk handhaven uit het opmaken van een last onder dwangsom met als doel de overtreding te beëindigen of (de gevolgen daarvan) teniet te doen.

8.2 Wat betekent dit voor u?

Wanneer u handelingen wilt verrichten die in het beheerplan zijn opgenomen als vergunningsplichtig op grond van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000-activiteiten), of niet zijn opgenomen en mogelijk significant negatieve effecten op de Natura 2000- doelen hebben, dan dient u een omgevingsvergunning aan te vragen. Hiervoor kunt u contact opnemen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Wanneer u zonder omgevingsvergunning handelt of de voorschriften uit het beheerplan of de omgevingsvergunning niet respecteert, kan handhavend worden opgetreden.

Hoofdstuk 9 Sociaal-economische afweging

9.1 Algemeen

In het proces van totstandkoming van dit plan zijn de sociaal-economische aspecten meegenomen. Uit dit beheerplan blijkt dat de komende beheerplan periode geen - op regulier beheer - aanvullende maatregelen nodig zijn om de Natura 2000-doelen te behalen. Uit Hoofdstuk 6 Huidig gebruik blijkt dat het huidig gebruik slechts een gering effect heeft op de instandhoudingsdoelen: over het algemeen kan dit vergunningvrij worden voortgezet, zij het soms alleen in een bepaalde periode. Daar waar het gaat om mogelijkheden voor nieuwe activiteiten, worden beperkingen gesteld aan de toename van verstoring of een afname in omvang en kwaliteit van het leefgebied. Dit kan gebeuren door het omzetten van grasland, de belasting door geluid of een toename van bebouwing of verharding. Een punt van aandacht is de schade die ganzen veroorzaken aan de landbouw, zie hiervoor 9.3 Ganzenschade

9.2 Nieuwe ontwikkelingen

Nieuwe activiteiten binnen het gebied die in aard en omvang verschillen van de huidige activiteiten kunnen beperkingen ondervinden wanneer zij leefgebieden van vogelrichtlijnsoorten aantasten. Deze beperkingen zijn echter een gevolg van de aanwijzing als Natura 2000-gebied en de wettelijke regeling, maar niet als gevolg van dit beheerplan.

Naar nieuwe ontwikkelingen zal kritisch gekeken moeten worden vanwege de beperkte marges in de draagkracht van het gebied. Vooral bij toename van verstoring zal streng worden gehandhaafd. Voor ontwikkelingen die passen bij het karakter van het gebied worden nog voldoende ontwikkelingsmogelijkheden gezien. In sommige gevallen kan compensatie in kwaliteit of kwantiteit van draagkracht uitkomst bieden. Nieuwe ontwikkelingen zullen beoordeeld worden op basis van eerdergenoemde draagkrachtmethoden. Uitgangspunt is dat de benodigde draagkracht in het gebied aanwezig blijft.

9.3 Ganzenschade

Voor diverse ganzen (niet-broedvogels) geldt in dit gebied een behoudsdoelstelling. Het beheerplan voorziet niet in aanvullende beheermaatregelen ten gunste van de ganzenpopulatie; het leefgebied voldoet al aan de eisen.

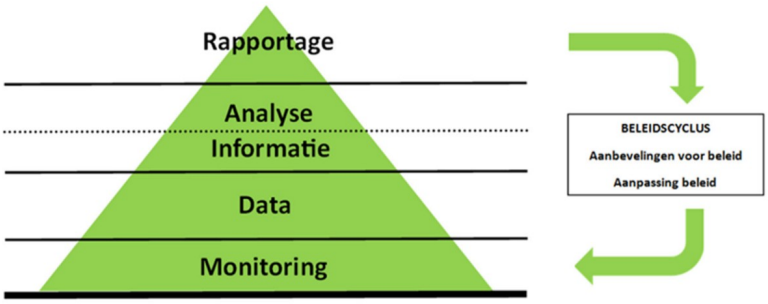
Voor agrariërs vormen de grote aantallen ganzen een toenemend probleem, omdat ze de grasopbrengst negatief kunnen beïnvloeden. Daarbij geven de zogenaamde 'overzomerende' ganzen in verhouding veel meer schade dan de 'overwinterende' ganzen. Het beheersen van de ganzenschade kan niet in dit beheerplan worden geregeld. Dit gebeurt in het faunabeheerplan. In dit Natura 2000-beheerplan zijn de effecten van ganzenbeheer op de Natura 2000-doelen getoetst. Wanneer u beheer en schadebestrijding in de periode 1 oktober tot 1 april toepast binnen de verstoringsafstand van concentraties van doelsoorten, zowel binnen als buiten het Natura 2000-gebied, kunnen significant negatieve effecten op de Natura 2000-doelen niet worden uitgesloten. De activiteit is in dat geval vergunningplichtig op grond van de Omgevingswet en dient nader getoetst te worden in de vorm van een passende beoordeling. Aangezien de Natura 2000-doelen bij beheer en schadebestrijding in de periode 1 april tot 1 oktober niet worden bedreigd is beheer en schadebestrijding in deze periode, op grond van de Omgevingswet, zonder omgevingsvergunning toegestaan. Men dient, bij de uitvoering van beheer en schadebestrijding ten alle tijden in het bezit te zijn van een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit, in het bezit te zijn van een machtiging van de Faunabeheereenheid, of te voldoen aan de criteria van bestaande vrijstellingen. Daarnaast moet er toestemming van de grondeigenaar gegeven zijn. De Faunabeheereenheid Noord-Holland (FBE) kan hier meer informatie over geven.

Hoofdstuk 10 Monitoring en onderzoek

Monitoring is nodig om vast te kunnen stellen hoe de Natura 2000-doelen, de natuur en de menselijke activiteiten zich ontwikkelen binnen het Natura 2000-gebied. Verder is monitoring nodig om vast te stellen of de in het beheerplan opgenomen maatregelen zijn uitgevoerd en te kunnen beoordelen of deze het beoogde resultaat hebben. Al deze gegevens zijn nodig om tussentijds bij te kunnen sturen op maatregelen en dit beheerplan te kunnen evalueren en actualiseren aan het einde van deze beheerplanperiode. Monitoringsgegevens kunnen daarnaast worden gebruikt bij het beoordelen van vergunningaanvragen. In het beheerplan zijn de benodigde kwaliteit en kwantiteit van het leefgebied voor de Natura 2000-doelen geanalyseerd. Na vaststelling van het beheerplan worden de hierin opgenomen maatregelen en afspraken gemonitord om te beoordelen of de doelstellingen ook op de lange termijn worden gerealiseerd. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van het soort monitoring dat moet worden uitgevoerd.

10.1 Monitoring- en evaluatiecyclus en verantwoordelijkheden

De monitoring- en evaluatiecyclus is samengevat in figuur 10-1.



Figuur 10 - 1 Monitoring- en evaluatiecyclus

De volgende stappen zijn onderscheiden:

- **Monitoring van de aangewezen doelsoorten en relevante ecologische gegevens** : het verzamelen van ecologische gegevens in het veld.
- **Data:** de verzamelde ecologische gegevens worden door de beheerders die de monitoring hebben uitgevoerd aangeleverd aan de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en de provincie Noord-Holland.
- **Informatie:** het bewerken van de data ten behoeve van de analyses.
- **Analyse:** analyseren van de informatie in relatie tot de gestelde doelen.
- **Rapportage:** rapporteren van de conclusie aan de relevante ontvangers.

De analyse, beoordeling en rapportage van de gegevens vallen onder de verantwoordelijkheid van de provincie Noord-Holland. De provincie rapporteert vervolgens de stand van zaken via IPO (Interprovinciaal Overleg, koepelorganisatie van de twaalf provincies)/BIJ12 (uitvoeringsorganisatie voor de samenwerkende provincies) aan het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid, en Natuur (LVVN). Het ministerie van LVVN is verantwoordelijk voor de periodieke algemene rapportages aan de Europese Commissie over de staat van instandhouding van de soorten en habitattypen op landelijk niveau.

10.2 Monitoring natuurwaarden en effect getroffen maatregelen

Om het doelbereik van de natuurwaarden te bepalen moet worden nagegaan of de vastgestelde instandhoudingsdoelen van het gebied behaald zijn. Dit houdt in dat gemonitord moet worden of de oppervlakte en kwaliteit van leefgebieden en aangewezen functies (slaap- en rustplaats) van de doelsoorten en de aantallen van de desbetreffende soort zich in de goede richting ontwikkelen of op zijn minst niet achteruitgaan. Indien ten tijde van het opstellen van het beheerplan niet duidelijk is welke maatregelen moeten worden uitgevoerd om het instandhoudingsdoel te realiseren, is nader onderzoek noodzakelijk. De resultaten van het onderzoek kunnen leiden tot geschikte maatregelen in de nieuwe beheerplanperiode.

Voor monitoring van de soorten worden gegevens verzameld om de volgende vragen te kunnen beantwoorden:
- Wat is de aantalsontwikkeling per soort of een index ervan?
- Wat is de ontwikkeling van de oppervlakte van het leefgebied (per aangewezen functie) van de soort?
- Hoe gaat het met de kwaliteit van een leefgebied (per aangewezen functie) van een soort?

Op basis van deze monitoring kan worden beoordeeld of de Natura 2000-doelen ook in de komende jaren worden bereikt. Indien uit de monitoring blijkt dat de instandhoudingsdoelstellingen niet worden gehaald, wordt bij de evaluatie van het beheerplan onderzocht welke factoren hieraan ten grondslag liggen. De uitkomsten hiervan kunnen aanleiding geven tot aanvullende maatregelen of nader onderzoek in de volgende beheerplanperiode.

10.3 Monitoring doelsoorten en hun leefgebied

Het is van belang om veranderingen in vegetatie- en beheertypen en huidig gebruik (recreatie, luchtverkeer, fauna- en agrarisch beheer, etc.) in relatie tot de ontwikkeling van doelsoorten te monitoren, aangezien deze factoren op langere termijn van invloed kunnen zijn op de voedselbeschikbaarheid en het ruimtegebruik van de doelsoorten. Het behouden van voldoende geschikt foerageergebied en slaap- en/of rustplaatsen blijft daarbij een belangrijk aandachtspunt om het behalen van de instandhoudingsdoelen in de toekomst te kunnen blijven waarborgen.

De niet-broedvogels werden in de voorgaande beheerperiode geteld volgens de Handleiding Monitoringsproject Watervogels (van Roomen, Hustings & Koffijberg, 2003). Volgens deze methode worden elk jaar, maandelijks in de periode oktober tot en met maart, de watervogels en daarmee ook ganzen geteld. De tellingen worden overdag uitgevoerd. Daarnaast vond een midwintertelling plaats in januari. De tellingen worden uitgevoerd in telgebieden die aansluiten op het Vogelrichtlijngebied. Trends worden berekend met het programma Trendspotter, de trendberekening wordt beschreven in SOVON & CBS, 2005. Slaapplaatstellingen werden uitgevoerd volgens de Handleiding lokaliseren en tellen van slaapplaatsen (SOVON, 2010). Slaapplaatstellingen vinden aan het eind van de dag of in de vroege ochtend plaats (ganzen). De resultaten van bovenstaande tellingen worden, waar mogelijk, aangevuld met gegevens uit Waarneming.nl, zodat een zo compleet mogelijk beeld ontstaat van de verspreiding en aantalsontwikkeling van de doelsoorten. Indien de resultaten daartoe aanleiding geven, kan worden besloten de frequentie of omvang van de monitoring aan te passen.

Uit de evaluatie van de voorgaande beheerperiode is gebleken dat er onvoldoende inzicht is in de actuele spreiding van de doelsoorten en de kwaliteit van het leefgebied, waaronder de effecten van de verschuiving van eiwitrijk naar eiwitarm grasland en veranderingen in het beschikbare leefgebied voor wintergasten. Dit leidt tot onzekerheid over de mate waarin trend in het huidige beheer (verschraling) bijdraagt aan het behouden van de instandhoudingsdoelstellingen op een lange termijn. Om de monitoring in de komende beheerplanperiode te versterken, zodat het beeld voor de volgende beheerplanperiode duidelijk is, dienen de volgende stappen genomen te worden:
- Versterken en verfijnen van de monitoring, met focus op leefgebied kwaliteit en gebruik door doelsoorten;
- Ontwikkelen van een gebiedsdekkend beeld via:
  - productiviteitskaarten of graslandfasen-kartering;
  - inzet van GIS-analyses (satellietbeelden);
  - aanvullende metingen (bijv. drones voor plas-dras);

- gerichte veldbezoeken (voorjaar en nazomer);
- Professionalisering van tellingen en verbeteren van toegang tot en gebruik van telgegevens (o.a. SOVON);
- In kaart brengen van slaapplaatsen en verspreiding van soorten;
- Versterken van inzicht in habitatgebruik door doelsoorten door middel van aanvullende monitoring;
- Monitoren van de effectiviteit van plas-drasgebieden en andere kernopgaven.

10.4 Onderzoek

Uit de evaluatie van de voorgaande beheerperiode (2021–2025) is geconstateerd dat er momenteel onvoldoende inzicht is in de habitatvoorkeuren en -eisen van de aanwezige doelsoorten, met name ten aanzien van rust- en slaapplaatsen van de dwerggans en smient, en foerageergebied van de dwerggans, wegens gebrek aan beschikbaarheid van voldoende gegevens (tellingen als karteringen). Ondanks de jaarlijkse tellingen van de instandhoudingsdoelen is het daardoor lastig te bepalen of er binnen Abtskolk & De Putten voldoende oppervlakte aan kwalitatief geschikt leefgebied aanwezig is.

Om dit inzicht te vergroten, is nader onderzoek nodig naar de relatie tussen de ruimtelijke verspreiding van de doelsoorten binnen Abtskolk & De Putten en het gevoerde beheer, in combinatie met graslandkarteringen van de betreffende percelen. Nader onderzoek naar het gebruik van rust- en slaapplaatsen door de dwerggans en smient en naar het gebruik van foerageergebieden door de dwerggans is hierbij van belang.

Dit onderzoek kan bijdragen aan een beter begrip van de habitatvoorkeuren van de soort en de functie waarvoor de doelsoorten zijn aangewezen, waardoor gerichte en effectieve beheermaatregelen kunnen worden opgesteld om de kwaliteit van het leefgebied voor deze doelsoorten in de volgende beheerperiode te verbeteren.

Bepaalde activiteiten in en rondom het gebied kunnen leiden tot verstoring van doelsoorten en daarmee mogelijk een negatieve invloed hebben op het voorkomen van deze soorten en het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen op de lange termijn. Een onderzoek naar de causale relatie tussen activiteiten in het gebied, waaronder niet-toegestane activiteiten zoals loslopende honden, en effecten hiervan op doelsoorten is daarom nodig. Resultaten van dit onderzoek kunnen leiden tot het treffen van aanvullende maatregelen om deze effecten te voorkomen.

De provincie neemt het initiatief voor het nader uitwerken van de monitoring van de instandhoudingsdoelen en het onderzoek.

10.5 Monitoring van gebruik en vergunningverlening

Ontwikkelingen in het gebruik, wijzigingen in de bedrijfsvoering en nieuwe activiteiten in en rond het gebied kunnen worden gevolgd door het registreren van vergunningaanvragen in het kader van de Omgevingswet (Natura 2000-activiteiten). Daarnaast kan informatie uit handhaving inzicht geven in de aard, omvang en ruimtelijke verspreiding van onder andere (zonder vergunning) niet-toegestane activiteiten die mogelijk een verstorend effect hebben op de aangewezen doelsoorten. Hieronder vallen onder meer activiteiten, zoals kitesurfen boven het gebied, loslopende honden, een activiteiten in het kader van luchtverkeer (zoals helikopters die op minder dan 1000 meter (ca. 3000ft) hoogte en binnen een afstand van twee kilometer van het gebied vliegen). Ook tijdens reguliere tellingen kunnen waargenomen (verstorings)activiteiten en eventuele reacties van doelsoorten hierop worden vastgelegd, zodat meer inzicht ontstaat in mogelijke relaties tussen activiteiten en het gebruik van het gebied door doelsoorten.

10.6 Overzicht monitoringsactiviteiten en onderzoek in Abtskolk & De Putten

In tabel 10-1 zijn voor alle instandhoudingsdoelstellingen geldend in dit gebied aangegeven welke vraag met behulp van monitoring en onderzoek moet worden beantwoord, welke methode hiervoor gebruikt wordt en hoe vaak de gegevens moeten worden verzameld. Overleg met terreinbeherende organisaties is nodig om eventuele prioritering in uitvoering van de monitoring en onderzoek te bepalen.

Tabel 10- 1 Monitoringsactiviteiten en onderzoek voor de komende beheerplanperiode

Monitoring/Onderzoek	Gericht op Natura 2000-doelen	Methode	Frequentie
Inzicht in eisen foerageergebied	Dwerggans	Diverse (bijv. zenderonderzoek*)	Eenmalig

Inzicht in locatie en gebruik van slaapplaatsen/rustgebieden	Dwerggans & Smient	Diverse (bijv. zenderonderzoek*)	Eenmalig
Aantallen en trends & verspreiding instandhoudingsdoelen	Alle	Monitoren aantallen en locatie doelsoorten (foerageer- en slaap/rustvogels) Sovon methode	1x per jaar trend in beeld
Oppervlakte Leefgebied	Alle	Integrale graslandfase kartering	1x per 3 jaar trend in beeld
Kwaliteit leefgebied: Grasland	Alle	Integrale graslandfase kartering (en mogelijk uitvoering van Tansley-opnamen)	1x per 3 jaar trend in beeld
Kwaliteit leefgebied: Monitoring verzoeting/verzilting	Alle	Monitoring verzoeting/verzilting (o.a. chloridegehalte en/of elektrische geleidbaarheid)	1x per jaar trend in beeld
Kwaliteit leefgebied: Gebiedsbreed onderzoek naar ontwikkellocaties voor 'plas-dras'	Smient	Diverse (bijv. drones of veldwerk)	Eenmalig
Kwaliteit leefgebied: onderzoek naar verstoring doelsoorten	Alle	Onderzoek naar causale relatie tussen voorkomen/intensiteit van diverse activiteiten en verstoring doelsoorten	Eenmalig
Monitoring gebruik en vergunningverlening	Alle	Registratie en analyse vergunningverlening, handhaving en gebruiksactiviteiten	Continu

*: Zenderonderzoek betreft het volgen van dwergganzen en smienten met GPS- of satellietzenders. Hierbij worden telemetriegegevens verzameld, uitgelezen en geanalyseerd om inzicht te krijgen in trekbewegingen, ruimtelijk gebruik en habitatvoorkeuren. In Zweden wordt momenteel al ingezet op zenderonderzoek bij Dwergganzen en kan een mogelijke samenwerking verkend worden. Voor de uitvoering kan worden aangesloten bij bestaande internationale initiatieven; een LIFE-aanvraag kan hierbij mogelijk als financieringskader relevant zijn.

Hoofdstuk 11 Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv (2020). Ecologische evaluatie Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten (Beheerperiode 2015-2021). A&W-rapport 20-107. Opgesteld in opdracht van Provincie Noord-Holland. https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/2.%201565774%20Ecologische%20evaluatie%20N2000%20beheerplan%20Abtskolk%20%20De%20Putten.pdf

Bruinzeel, L.W. & Strijkstra R. (2012). Ontwerp beheerplan Natura 2000. Abtskolk & De Putten Hoofdstuk 3. A&W-rapport 1783. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). (2010). *Peilbesluit Zijpe en Hazepolder.* HHNK, Heerhugowaard.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). (2016). *Peilbesluit Harger- en Pettemerpolder.* HHNK, Heerhugowaard.

Provincie Noord-Holland (2015). *Beheerplan Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten*. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Vastgesteld op 17 februari 2015. https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Abtskolk_De_Putten_beheerplan.PDF

Provincie Noord-Holland. (2021). *Beheerplan Natura 2000-gebied Polder Zeevang 2021-2027*. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/299064%20PNH_A4_Natuurbeheerplan_Polder_Zeevang_2021_20210381_v2.pdf

Provincie Noord-Holland. (2022). *Omgevingsverordening Noord-Holland 2022*. Provincie Noord-Holland.

Provincie Noord-Holland. (2022). *Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027.* Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland. (2025). *Analyse VHR-doelen provincie Noord-Holland: Een uitwerking van de huidige Vogel- en Habitatrichtlijndoelstellingen.* Provincie Noord-Holland.

Sovon Vogelonderzoek Nederland (2025). *Meetnet Watervogels – telgegevens*. https://www.sovon.nl/meetnetwatervogels

Bijlage I Overzicht Informatieobjecten

Regelingsgebied	/join/id/regdata/pv27/2026/RG49gio5287d71e-da7f-4237-a40f-054463073251/nld@2026-11-09;17-0
Bijlage IV Huidig gebruik en vergunningverlening	/join/id/regdata/pv27/2026/pdf_ad64709e-0122-4f86-8fa6-f5d44868a1e5/nld@2026-11-09;137
abtskolk & de putten	/join/id/regdata/pv27/2026/49gio931e7fcb-215b-4e2b-bd87-8d6631e46618/nld@2026-10-12;29-0

Bijlage II Samenstelling werkgroep en adviesgroep

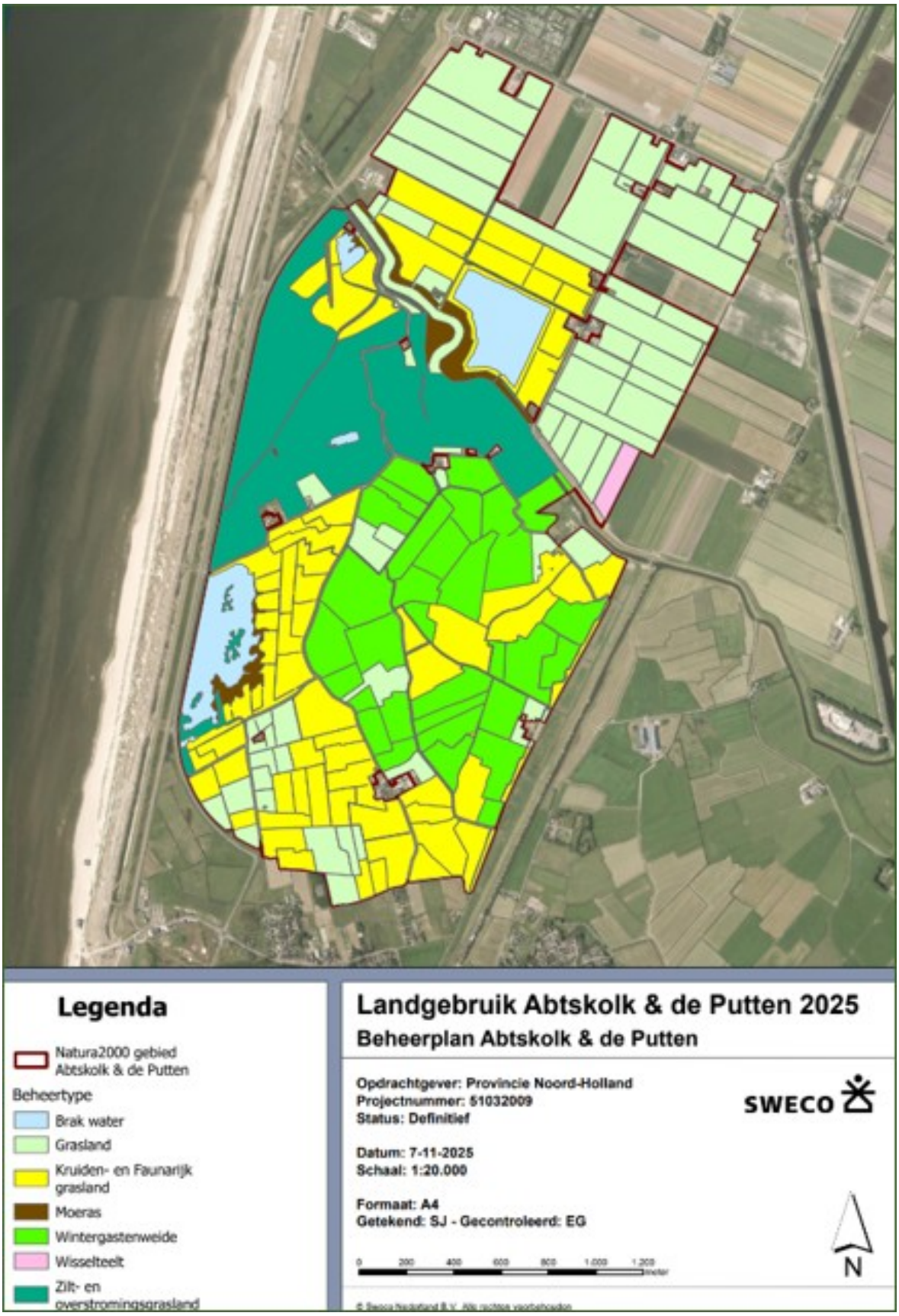
Het opstellen van het Natura 2000-beheerplan Abtskolk & De Putten is begeleid door een inhoudelijke werkgroep, met daarin vertegenwoordigers van de volgende organisaties:

- Natuurmonumenten
- Staatsbosbeheer
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Provincie Noord-Holland

Daarnaast is een adviesgroep geconsulteerd. De organisaties vertegenwoordigd in deze adviesgroep zijn geïnformeerd over het beheerplanproces, er zijn aandachtspunten opgehaald en hadden de mogelijkheid om het concept-beheerplan van commentaar te voorzien. De volgende organisaties zijn hiervoor benaderd:

- Gemeente Schagen
- Gemeente Bergen
- FBE Noord-Holland
- Natuurcollectief Noord-Holland.

Bijlage III Landgebruikskaart


Legenda
Natura2000 gebied Abtskolk & de Putten
Beheertype
Brak water
Grasland
Kruiden- en Faunarijk grasland
Moeras
Wintergastenweide
Wisselteelt
Zilt- en overstromingsgrasland
Landgebruik Abtskolk & de Putten 2025
Beheerplan Abtskolk & de Putten
Opdrachtgever: Provincie Noord-Holland
Projectnummer: 51032009
Status: Definitief
SWECO
Datum: 7-11-2025
Schaal: 1:20.000
Formaat: A4
Getekend: SJ - Gecontroleerd: EG
0 200 400 600 800 1.000 1.200
meter
N

Bijlage IV Huidig gebruik en vergunningverlening

Bijlage IV Huidig gebruik en vergunningverlening.pdf